

**KAZIMIERZ PUŁASKI
BOHATER RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
I STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI.
W 230. ROCZNICĘ ŚMIERCI.**

**CASIMIR PUŁASKI
HERO OF POLAND AND THE UNITED STATES
ON THE 230TH ANNIVERSARY
OF THE HERO'S DEATH**

Wystawa czynna

od 7 do 30 października 2009

The exhibition is open

October 7th – October 30th, 2009

Kurator wystawy/ Iwona Stefaniak
Exhibition Curator / Iwona Stefaniak

scenariusz wystawy/ Iwona Stefaniak, Karol Kucharski
Script by Iwona Stefaniak, Karol Kucharski

Tłumaczenie / Joanna Łukasiak
Translated by Joanna Łukasiak

Do ekspozycji wykorzystano fotografie i eksponaty/
Exhibition includes photographs and exhibits from

Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce / Casimir Pulaski Museum in Warka
Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie / Polish Army Museum in Warsaw
Muzeum Narodowego w Warszawie / The National Museum in Warsaw
Muzeum Zbrojownia w Lwowie / The Lw Castle and Museum Complex
Biblioteka w Kórniku / The Library in Kornik

Opracowanie graficzne/ Homework
Graphic Design by Homework

RZECZYPOSPOLITA W DOBIE XVIII WIEKU

POLAND IN THE 18TH CENTURY

Kazimierz Pułaski, medzioryt J. Hopwooda wg J. Oleszkiewicza, l. pol. XIX w., wł. Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego

Mapa Rzeczypospolitej, pol. XVIII w., wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

XVIII wiek obnażył słabość Rzeczypospolitej. Kraj, który niewiele wcześniej święcił triumf militarny pod Wiedniem, chroniąc Europę przed zalewem tureckim, za panowania Sasów pogrążył się w coraz większym kryzysie. Słabość wewnętrzna objawiająca się m. in. ogromną liczbą zrywanych sejmów, szła w parze ze spadkiem znaczenia Polski na arenie międzynarodowej. Trzej sąsiedzi Polski: Rosja, Austria i Prusy coraz mocniej ingerowali w sprawy Rzeczypospolitej. Zarówno August II jak i August III, pomimo marzeń o władzy absolutnej, nie potrafili wpłynąć na poprawę położenia państwa. W takich oto trudnych czasach przyszło urodzić się i żyć **Kazimierzowi Pułaskiemu** – bohaterowi Polski i Stanów Zjednoczonych. Człowiekowi, którego całe życie było walką o ideały, *pierwszemu przedstawicielowi bojującej młodzieży.*

„Był to rycerz z krwi i kości, syn rycerskiego narodu, rycerski w postawie i zwyczajach: mężny, nieustraszony, odważny i śmiały – a zarazem kobiecej łagodności i uprzejmości, pełen słodczy w obejściu – ten, w którego imieniu zespala się cały urok romantyczności dawnego rycerstwa.”

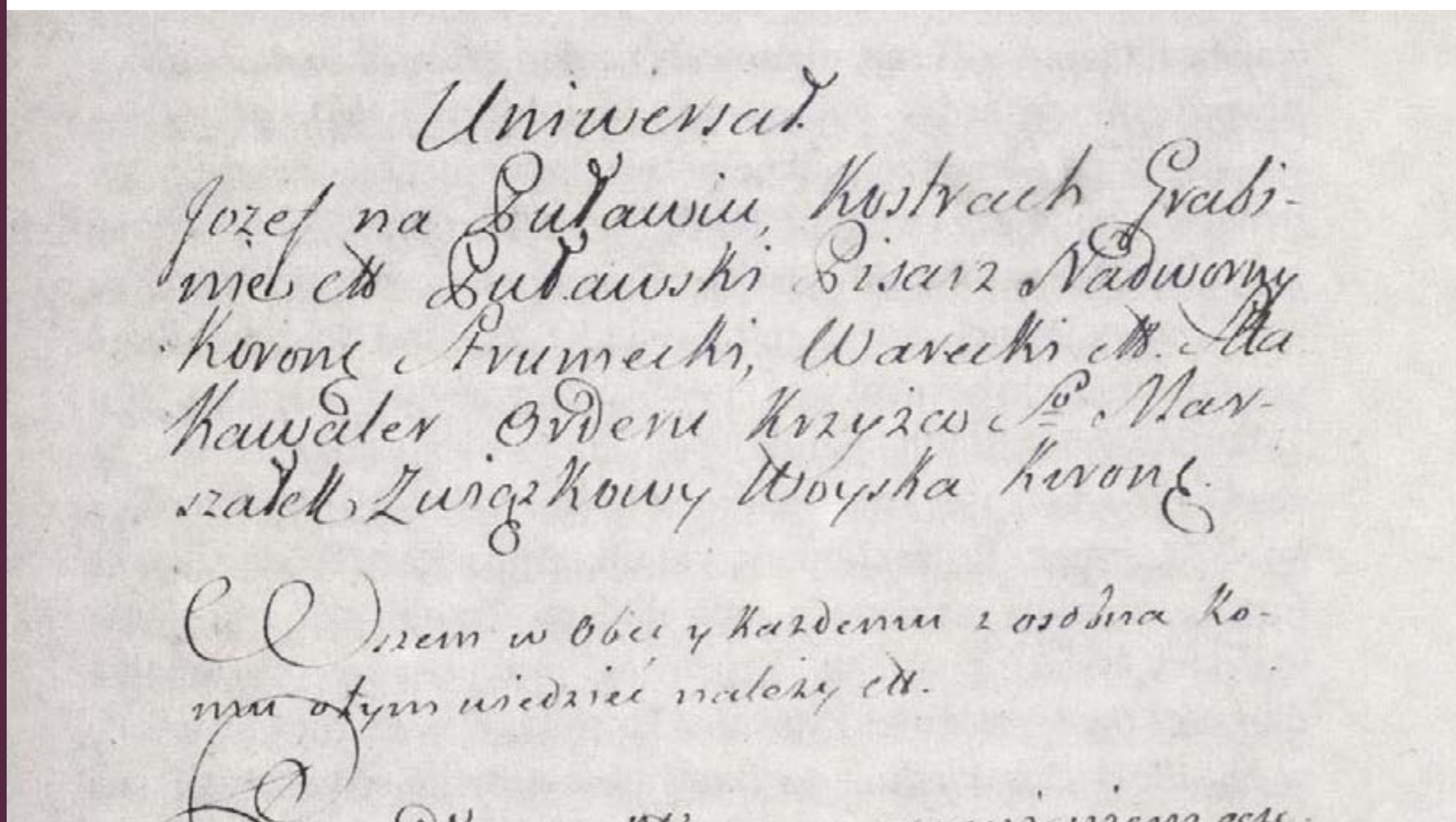
Prezydent USA Wiliam Taft, 1910 r.

As opposed to the 17th century, marked by the victory in the Battle of Vienna against the Ottoman Empire, the 18th century in Poland was a time of growing interference of its neighbors Russia, Austria and Prussia, the inability to reach decisions on an all-country basis due to the rule of unanimity and veto, and the difficulty of Polish kings August II and August III to improve the country's situation. These are the times, in which Casimir Pulaski, called by U.S. President William Taft a courageous, fearless, brave and daring knight, came to be not only a hero of Poland, but also of United States.

STAROSTA WARECKI – JÓZEF PUŁASKI

THE DISTRICT GOVERNOR OF WARKA JOZEF PULASKI

Odpis uniwersału Józefa Pułaskiego w sylwie szlacheckiej z czasów konfederacji barskiej, fragment, wł. Biblioteka Kórnicka

Warszawa ok. 1770 roku, sztych z epoki wg obrazu Canaletta

Pułascy herbu Ślepowron byli rodem szlacheckim, na wskroś koronnym, katolickim, osiadłym w ziemi bielskiej na Podlasiu. Przodkowie rodu przelewali krew za ojczyznę pod Chocimiem w 1621 r., podczas potopu szwedzkiego u boku Czarnieckiego oraz pod Wiedniem w 1683 r.

Znaczący wpływ na kształtowanie osobowości Kazimierza Pułaskiego wywarł jego ojciec Józef Pułaski – adwokat, humanista, wielokrotny poseł na sejm. Urodził się 17 lutego 1704 r. jako syn Jakuba i Małgorzaty Zarembianki. W 1724 r. został komornikiem wieluńskim i burgrabią nurskim, w marcu 1732 r. starostą wareckim, potem towarzyszem chorągwi królewskiej husarskiej i marszałkiem związkowym wojska koronnego. W 1738 r. ożenił się z młodszą 17-letnią Marianną z Zielińskich, podczaszanką łomżyńską. To ona wniosła mu w posagu znaczny majątek, m. in.: Winiary pod Warką, Boglewice, Nożewo i Rzęśnik. W kolejnych latach Józef skutecznie pomnażał włości, u schyłku kariery posiadał 108 wsi i 14 miasteczek.

Angażował się także w służbę publiczną. W 1733 r. jako poseł z ziemi czerskiej podpisał elekcję Stanisława Leszczyńskiego, przystąpił potem do konfederacji dzikowskiej. W 1736 r. uznał Augusta III. W 1744 r. był posłem na sejm grodzieński, w 1748 r. posłował na sejm *Boni Ordinis*, gdzie reprezentował interesy Czarторыjskich. Posłem był jeszcze w latach 1750 i 1754. W 1752 r. został pisarzem nadwornym koronnym i pisarzem skarbowym. W 1764 r. podpisał wybór Stanisława Augusta Poniatowskiego, pozostał jednak stronnikiem Sasów. W 1767 r. jako przedstawiciel Podlasia podpisał akt konfederacji radomskiej. Śmiało wystąpił przeciwko groźbom posła rosyjskiego Nikołaja Repnina wprowadzenia do Rzeczypospolitej kilkuset tysięcy wojsk rosyjskich. Miał wtedy powiedzieć: „*Niech stanie sto tysięcy, naród wolny krew przeleje*”. W odpowiedzi wściekły Repnin obraził go publicznie. Zagrożony aresztowaniem przez Rosjan wyjechał na Podole.

Jako zwolennik domu saskiego, przeszedł następnie do opozycji wobec Rosji z powodu forsowania przez nią sprawy dysydenckiej, należał wraz z K. Sołtykiem i A. Krasińskim do głównych inicjatorów konfederacji barskiej. Spieniężył większość swych dóbr, dla zaciągu wojska. W końcu pokłócony z przywódcami konfederacji, został odsunięty od funkcji wojskowych. Był organizatorem obrony Baru, po zdobyciu go przez Rosjan uszedł wraz z innymi na Wołoszczyznę, tam, oskarżony przez Joachima Potockiego o nieposłuszeństwo i zdradę, został pozbawiony władzy i wtrącony do więzienia przez baszę chocimskiego. Zmarł w Kopance w 1769 r.

Zdolności polityczne i oratorskie Józefa nie poszły w parze z talentami wojskowymi. Czym los nie obdarzył Józefa Pułaskiego – po przodkach odziedziczył jego niezłomny syn Kazimierz.

„(...) a jeśli chcecie pomścić godnie więzienie, albo i śmierć moją, udać się to może jedynie, gdy wszystkich przewyższycie gorliwością w poświęceniu się za ojczyznę, która dziś w ciężkiej niedoli powierza wam swe losy”.

/fragment ostatniego listu Józefa Pułaskiego do synów/

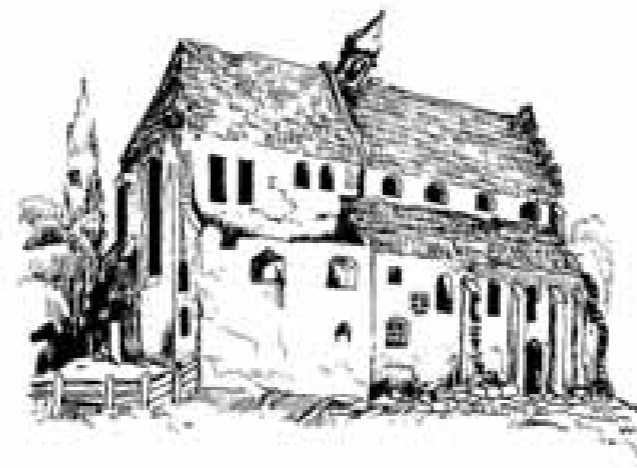

Portret Józefa Pułaskiego, ze zbiorów rodzinnych, za: W. Kompezyński, Kazimierz Pułaski, Kraków 1931

Casimir Pulaski came from a noble and catholic family with military tradition. His father was Jozef Pulaski, born in 1704, who was a lawyer, member of Polish parliament and a true political activist. Jozef Pulaski got married to Marianna from the Zieliński family in 1738. Marianna, who was then 17 years old, brought great properties to the marriage, among them the Mansion in Winiary, which now houses the Casimir Pulaski Museum. Thanks to the efforts of Casimir's father, their fortune constantly grew over their lifetime. Jozef accepted Stanislaw August Poniatowski, who had been elected thanks to the support of Russian troops, as a king; however, he remained a supporter of the Saxons and opposed Russian interventions, which led to him co-leading the Confederation of Bar. After its failure, he was stripped of his offices and cast into prison. He died in 1769 in Kopanka.

DZIECIŃSTWO KAZIMIERZA

CASIMIR'S CHILDHOOD

Kazimierz Pułaski urodził się najprawdopodobniej 4 marca 1745 r. w Warszawie, na rogu ulic Wareckiej i Nowego Świata, gdzie Pułascy mieli swój dwór. Kazimierz-Michał-Władysław-Wiktor otrzymał chrzest z wody 6 marca, a 14 marca ceremonię powtórzono w kościele św. Krzyża. Rodzicami chrzestnymi Kazimierza byli m.in.: Stanisław Poniatowski, ojciec przyszłego króla Polski – Stanisława Augusta oraz Maria Zofia księżna Czartoryska. Osoby chrzestnych świadczyły o związkach Pułaskich z Familiją Czartoryskich.

Dzieciństwo spędził Kazimierz wraz z matką i rodzeństwem w Winiarach pod Warką. W Warce uczęszczał do miejscowej szkółki parafialnej, tu spędzał też „wilegiatury” czyli wakacje. Czas ten upływał *na podobieństwo pacholestwa szlachciców mazurskich*. Z brawurą ćwiczył jazdę konną, pływał w Pilicy i bawił się wśród ruin zamku w Warce. Wiele czasu spędzali młodzi Pułascy w Puszczy Kozienickiej na myśliwskich przygodach i zabawach. Piaszczyste łachy nad Pilicą, zwane do dziś „plażą hrabiego”, opowieści przekazywane z pokolenia na pokolenie są niewątpliwie lokalną pamiątką po tamtych czasach.

Matka Kazimierza i jego siostry należały do Bractwa św. Józefa przy kościele oo. franciszkanów w Warce. Pułascy byli dobroczyńcami miejscowych kościołów. W aktach sądowych Warki z czwartej ćw. XVIII w. pojawia się kilkakrotnie matka Kazimierza jako starościana i wójtowa warecka. Sporządzony po wojnie w 1946 r. w pałacu na Winiarach *Spis rzeczy...* wymienia m.in. *rękopisy wraz z pieczęciami Pułaskich*.

Ojciec Kazimierza - humanista i polityk przywiązywał dużą wagę do kształcenia dzieci. Po ukończeniu wareckiej szkółki Kazimierz został posłany do szkoły księży teatynów w Warszawie. W tej samej szkole kształcił się m.in. Stanisław Poniatowski – późniejszy król. Kazimierz uczył się dialektyki, fizyki, logiki, metafizyki, matematyki i języków, głównie łaciny, francuskiego, włoskiego i niemieckiego. Dużą wagę przywiązywali teatyni do wymowy, manier, tańców, popisów salonowych i umiejętności występowania publicznie. Nauczali też ojczystej historii.

Z listów Kazimierza dowiadujemy się, że pisał wyraźną, piękną i poprawną polszczyzną, zawsze używając stosownych zwrotów grzecznościowych.

A. Maurin, Kazimierz Pułaski, litografia kolorowa, I poł. XIX w., wł. Muzeum Zbrojownia w Liwie

Metryka chrztu Kazimierza Pułaskiego z marca 1745 r. parafia św. Krzyża w Warszawie, fot. wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

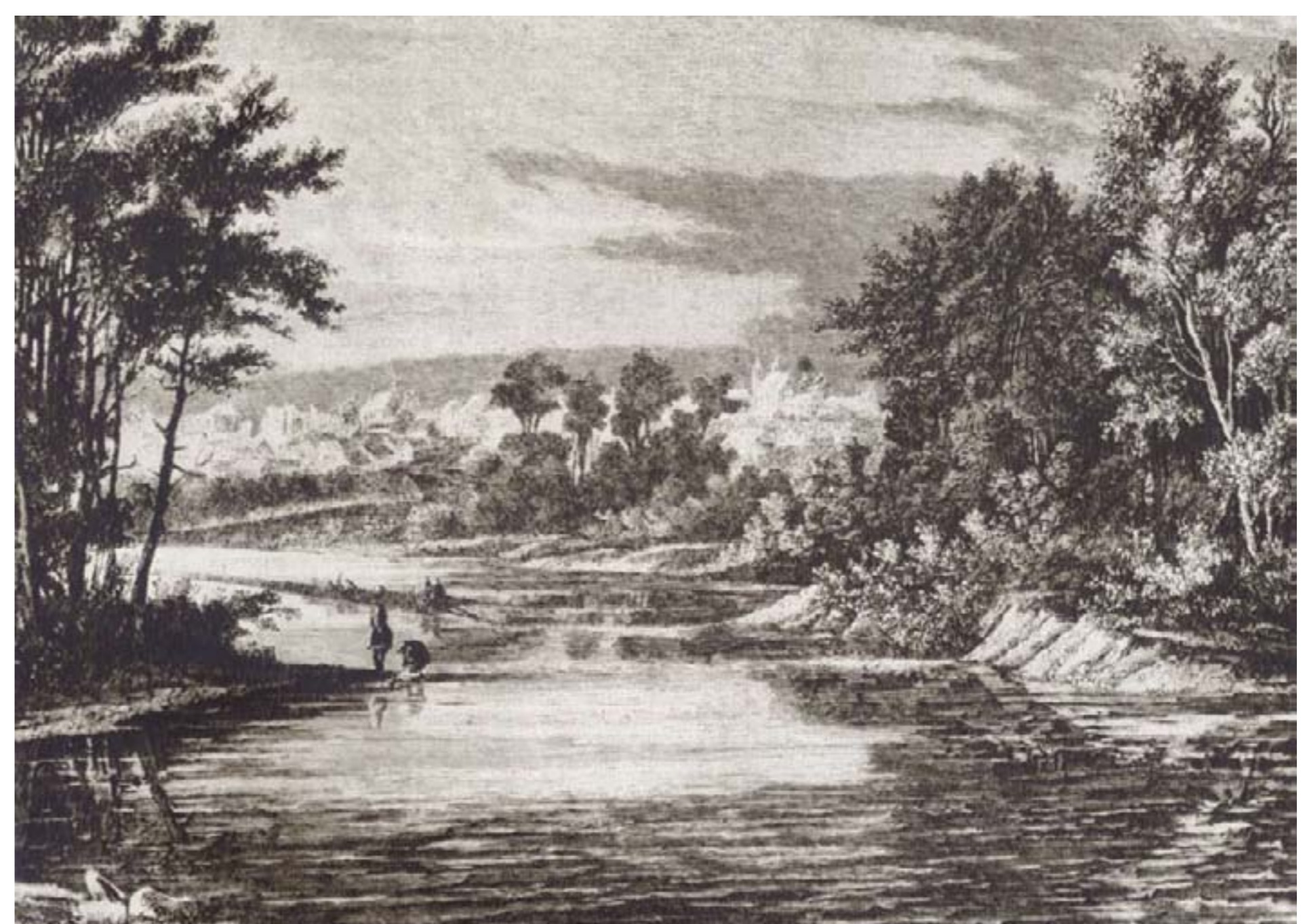

Stanisław Poniatowski, ojciec króla Stanisława Augusta i ojciec chrzestny Kazimierza Pułaskiego, drzeworyt, wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Casimir Pulaski was most probably born on March 4th, 1745 in Warsaw. He was baptized at home due to his poor health on March 6th, and later on in church on March 14th. His godfather was Stanislaw Poniatowski, the father of future king Stanislaw August Poniatowski. He spent most of his childhood in Warka. It was there that he went to school and dedicated his free time to typical activities of noble-born children, like horseback riding, hunting, and swimming in the local river Pilica. Pulaski's mother and his sisters were church activists and his entire family supported local churches. Casimir's father paid utmost attention to education and so Casimir, having finished a school in Warka, went to Warsaw to attend the same school as the king Stanislaw August Poniatowski to learn about dialectics, physics and metaphysics, logic, mathematics, history, and languages, mainly Latin, French, Italian and German. Great attention was also paid to pronunciation, good manners, dances, and public speaking.

Ulica Długa w Warszawie, szkoła Teatynów (drugi budynek z prawej), akwarela Z. Vogla

Pejzaż okolic Warki w XVIII w., rycina za: Tyg. Ilustrowany, T. V., 1870 r.

NA DWORZE W MITAWIE

AT THE COURT OF MINTAUJA

Franciszka z Krasieńskich, autor nn, XVIII w., pastel, za J. S. Kopczecki Kociuszko Pułaski, Warszawa 1976

Mapa Księstwa Kurlandii i Semigalii w pol. XVIII w., fragment, wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Po ukończeniu teatyńskiej szkoły Kazimierz został posłany do Mitawy na dwór saskiego królewicza Karola, księcia Kurlandii i Semigalii, już wówczas męża Franciszki z Krasieńskich. Nie bez własnej zapobiegliwości został przydzielony do świty królewicza Karola.

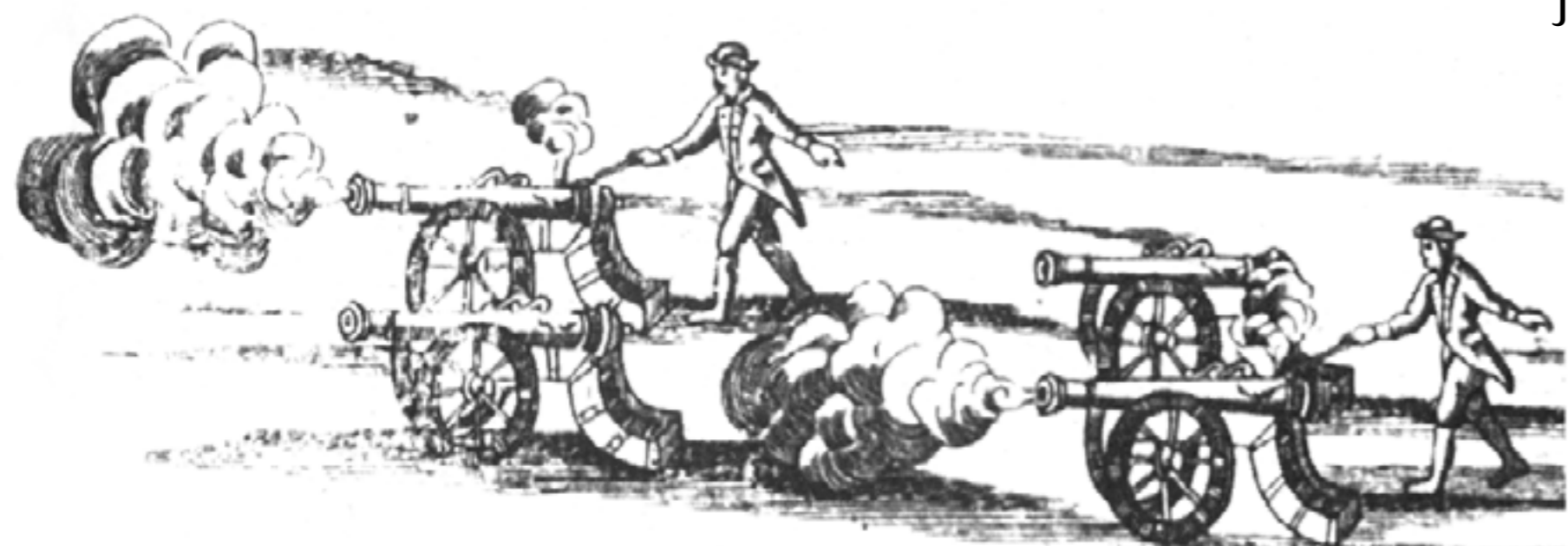
Istotne były dla Kazimierza spotkania z królewiczową Franciszką. Poznał ją już w 1759 r. na weselu swojej siostry Joanny. Byli skoligaceni i jeszcze wówczas bardzo młodzi, ale przypadli sobie do gustu. Legenda chętnie przedstawia Franciszkę jako jedyną miłość Kazimierza. Nie wszystko wytrzymuje analizę faktów. Franciszka wyszła za mąż za księcia Karola, ale małżeństwo jej nie należało do udanych. Ślub nie przeszkadzał jej w dalszym utrzymywaniu kontaktów z młodym Pułaskim. Nie przerwała tego również zawierucha wojenna podczas konfederacji barskiej. Kazimierz spotkał się z nią m. in. w Lublińcu, gdy przygotowywał obronę Jasnej Góry. Widział się z nią również w Altwasser i w okolicach Drezna już po swojej ucieczce z Polski. Wiadomo, że pełne powikłań uczuciowe związki Kazimierza z Franciszką trwały do końca jego życia.

„Pan Pułaski będąc młodym bo szesnastoletnim chłopcem był u starosty Krasieńskiego i bardzo się w pannie Franciszce późniejszej księżnej kurlandzkiej rozamorował. Mówią, że panna odpłacała mu afektem...”

Półroczny pobyt w Mitawie od października 1762 r. do maja 1763 r. był bardzo znamienity w życiu młodego Kazimierza. Tu zdobywał swoje pierwsze doświadczenia wojskowe. Tu po raz pierwszy zobaczył skonfrontowanie interesów Polski i Rosji. Tu przeszedł pierwszą szkołę politycznego i wojskowego myślenia. Przebywając w oblężonej przez carskie wojsko Mitawie zetknął się z atmosferą obleganej twierdzy. Obserwując manewry i popisy wojsk rosyjskich udoskonalał władanie szablą, strzelanie z pistoletów i wojskowe sztuczki.

„Postury niskiej, szczupły w sobie, mowy prędkiej i chodu takiegoż.(...) Zabawy jego najmiłsze były w czasie od nieprzyjaciela wolnym ćwiczyć się w strzelaniu z ręcznej broni, pasować się z kim tęgim, na koniu różnych sztuk dokazywać, a w karty grać po całych nocach; (...) za to był wielce wstrzemięźliwy tak od pijaństwa, jak od kobiet”.

Jędrzej Kitowicz

Jan Nepomucen Bizziński, Ks. Karol Kurlandzki z żoną i córką, XIX w., wł. Muzeum Narodowe w Warszawie

AKT KONFEDERACJI W BARZE

CONFEDERATION OF BAR'S ACT

Korneli Szlagiel, *Pulaski w Barze*, olej na płótnie, XIX w., wł. Muzeum Zbrojownia na Zamku w Lwowie

Stanisław August Poniatowski, nn. malarz polski wg J. Ch. Lampiego, koniec XVIII w., wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Jan Chryzostom Lampi st., *Katarzyna II*, kopia, wł. Muzeum Narodowe w Warszawie

29 lutego 1768 r. w Barze na Podolu, w klasztorze oo. karmelitów zaprzysiężono i ogłoszono akt konfederacji: „*Wszem, wobec i każdemu z osobna wiadomym się czyni, że rody, dygnitarze, szlachta i obywatele gromadzą się na ratunek pohańbionej Ojczyzny, wiary, wolności praw oraz swobód narodowych*” – głosił dokument wydany przez polską szlachtę. 4 marca, w dzień św. Kazimierza patrona rycerstwa powołano związek wojskowy konfederacji, która podniosła sztandar wiary i wolności przeciwko ingerencji carskiej i uległemu Katarzynie II królowi Stanisławowi Augustowi Poniatowskiemu.

Michał Krasiński został ogłoszony marszałkiem koronnym, a Józef Pułaski marszałkiem związku wojskowego, jego synowie: Franciszek, Kazimierz i Antoni pułkownikami wojsk konfederackich. Do Baru przybył również młody Józef Wybicki. Wspierał ich ksiądz Marek Jandałowicz.

Nowiny o zajęciu w Barze wywołały ogólnopolski entuzjazm. Zaskoczony król obrał dwa rozwiązania jednocześnie: z jednej strony postanowił z konfederatami rozmawiać, a z drugiej wysłał przeciwko nim wojska koronne razem z rosyjskimi.

Walki na kresach pokazały talent wojskowy Kazimierza Pułaskiego, który stał się trudnym przeciwnikiem dla wojsk rosyjskich. Odważny, brawurowy, nade wszystko obrońca ojczyzny, szybko zdobywał uznanie wśród towarzyszy broni. W końcu maja 1768 r. zajęli klasztor w Berdyczowie.

„*Konfederaci rozpoczęli wojnę, której Rosjanie nie byli w stanie stłumić przez blisko cztery lata. Stworzyli takie ideały i rozbudzili takie wątpliwości wobec podstawowych pryncypiów, jakich nie znano od dziesiątków lat.*”

„*Powstań Pułaski,
przetrzymaj swe powieki,
bo jak nie wstaniesz,
zginiemy na wieki,
Bez twej komendy nasz łaskawy Panie
gdzie sam nie będziesz,
niedobrze się stanie,
Mości Pułaski,
przybywaj co prędzej...*”

Norman Davies

Confederation of Bar was enacted on February 29th, 1768 in a monastery in Bar. The Confederates goal was to come to the rescue of the Homeland, faith, and freedom. On March 4th, which marked the day of St. Casimir who was the patron saint of knights, the Confederates established a military unit of the Confederation and promised to fight against Russian interventions and the Russian-oriented king Stanisław August Poniatowski. Józef Pułaski was appointed the marshal and his sons Franciszek, Casimir and Antoni became leaders of military units. The Confederation of Bar was welcomed enthusiastically by Polish people and the fight lasted all together for four years, showing Pułaski's talent as military leader and courageous soldier.

Kazimierz Pułaski wśród przywódców konfederacji barskiej, karta z „Albumu Konfederacji Barskiej”

Mury obronne Baru, litografia Napoleona Ordy, II poł. XIX w.

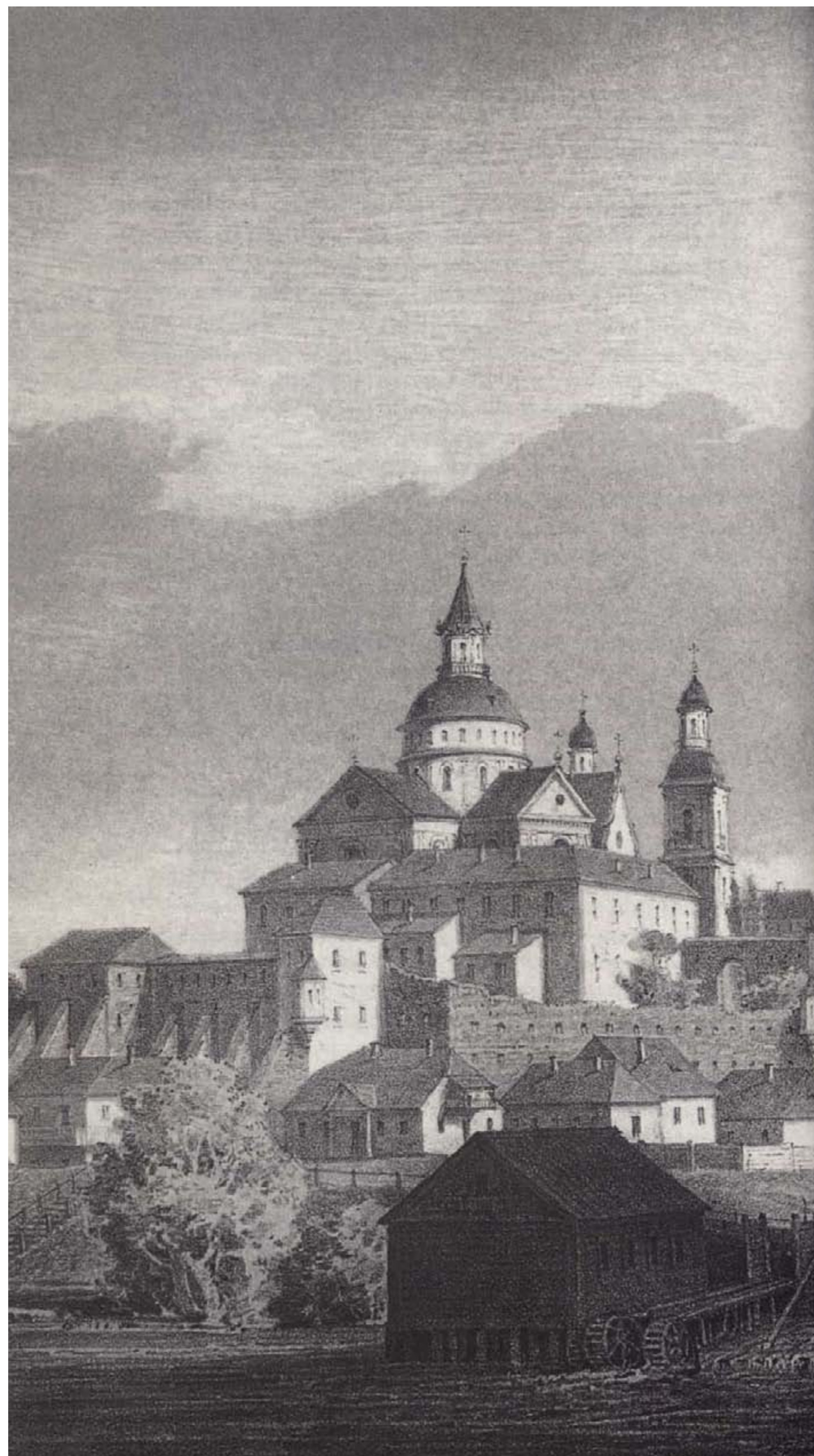
KONFEDERACKI PUŁKOWNIK I OBRONA BERDYCZOWA

THE CONFEDERATE AND THE DEFENSE OF BERDYCHIV

W kilka tygodni starościce wareccy zaciągnęli do walk oddziały po około 1000 – 1200 ludzi. Wielu przyjmowało ich entuzjastycznie. Sytuacja była niepewna, wielu też ludzi się, że „zamiast słuchać carowej król powróci do Ojczyzny”. Tymczasem na tereny wschodnie wkraczała armia wysłana z Warszawy przez Repnina pod wodzą gen. Piotra Kretecznikowa. Zmierzo się z Moskalami: Pohorełe, Staro-Konstantynów, Chmielnik, Tereszpól, Winnica. *Wbić sie pazurami w ziemię ojczystą, wygrać na czasie, dać przykład reszcie polski – oto najbliższe zadanie Kazimierza –*

pisał Władysław Konopczyński

Obrona sanktuarium Matki Boskiej w Berdyczowie na przełomie maja i czerwca 1768 r. objawiła military talent młodego Pułaskiego. Siły Rosjan skupione pod Berdyczowem przewyższały 5000 ludzi. Pułaski zajął klasztor podstępem wbrew woli przebywających tam karmelitów. Oblężony długo i skutecznie odpierał ataki wroga i wiązał ich siły. Aby ocalić załogę wykazał niepospolitą przedsiębiorczość. W skutek coraz trudniejszego położenia, wyczerpywania się zapasów amunicji i żywności oraz nikłych nadziei na doczekanie się odsieczy, był zmuszony twierdzę poddać. W ten sposób sam trafił do niewoli i został skierowany do obozu jenieckiego w Połonnem.

Klasztor w Berdyczowie,
litografia Napoleona Ordy, 1874

Oblężenie Berdyczowa,
1768 r., rycina z epoki,
za: J. Ciepielowski, Kazimierz Pułaski, Poznań 1929

Aleksander Raczyński, *Biwak konfederatów*,
ok. 1850, olej na desce, wł. Muzeum Wojska Polskiego

Within a couple of weeks, the Confederates organized units of 1000-1200 people. They were welcomed enthusiastically and many were deluded that the king will abandon Russian Tsarina and turn to Poland. In the meantime, Russian statesman Prince Repnin sent an army to crush the Confederation. During that time, Casimir earned his name as a military talent. He led the defense of a sanctuary in Berdychiv for months, when finally, in the face of shrinking ammunition and food stock, he was forced to surrender, was captured and sent to a camp in Połonne.

Konnica konfederacka,
rekonstrukcja rysunkowa

NIEWOLA I WALKA DO KOŃCA...

CAPTIVITY AND FIGHT TO THE DEATH...

Zwrócono Pułaskiemu wolność w zamian za podpisanie w Latyczowie recesu do konfederacji. Zobligował się w nim do potępienia konfederacji. Obietnicę złożoną Rosjanom szybko zlekceważył. Uważał, że przysięga wymuszona siłą nie musi być przez niego respektowana.

Tak później pisał: „Wiem, że jeżeli raz jeszcze będę miał nieszczęście wpaść w ręce moskiewskie, czeka mnie śmierć niechybna, więc wołę jej szukać na polu sławy i powinności narodowej. (...) Ani przez chwilę nie czułem się i nie jestem związany złożonym podpisem, a żywy w ręce rosyjskie nie oddam się już nigdy”.

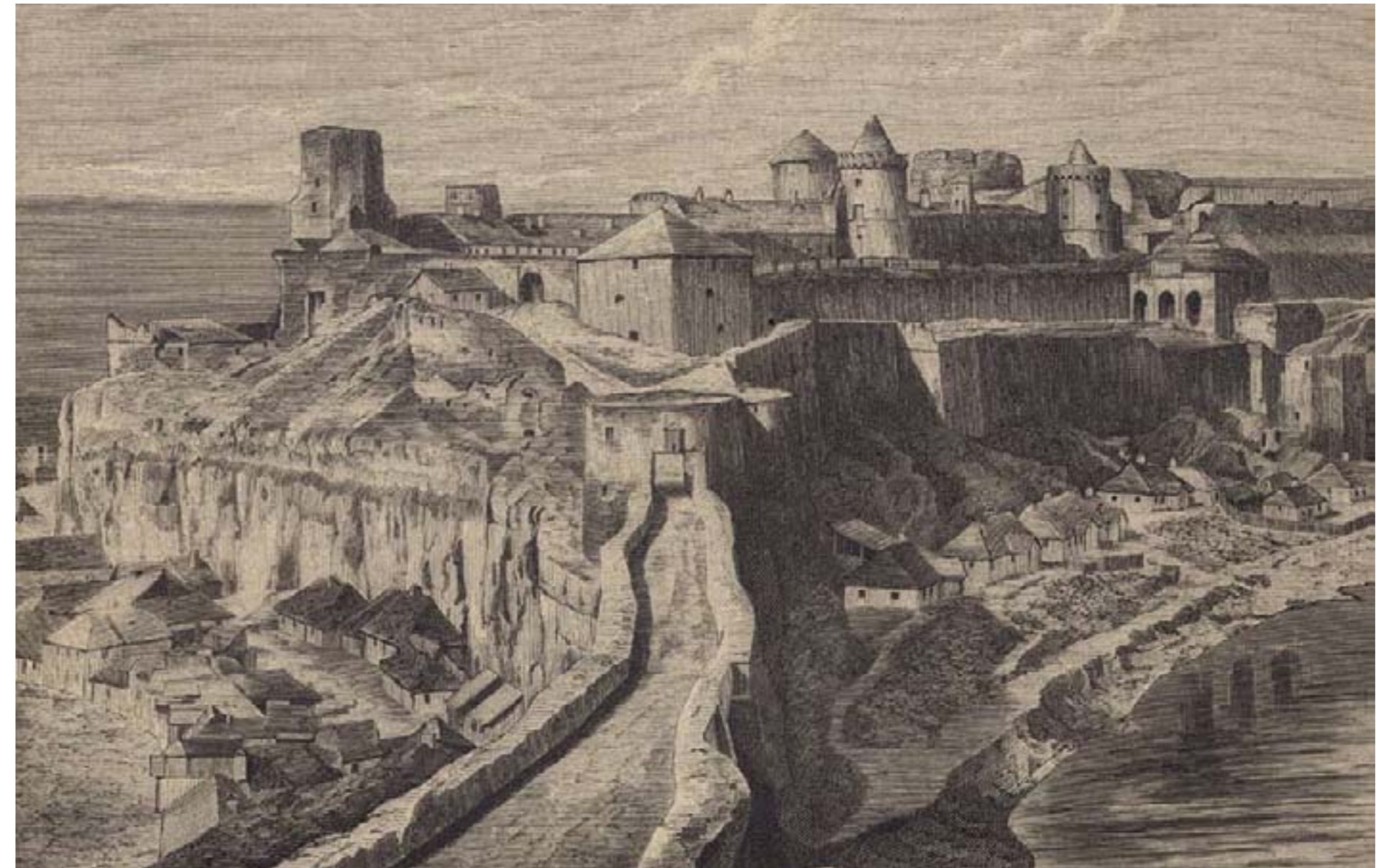
Złamanie przez Pułaskiego danego słowa Rosjanom skazywało go w przypadku ponownego dostania się do niewoli na pewną śmierć. Pozostała mu już tylko walka. Po oblężeniu Berdyczowa działania Kazimierza skupiły się początkowo w pasie między Mohylewem a Zaleszczykami. Sukcesem była obrona Okopów Świętej Trójcy i uratowanie załogi przez Pułaskiego. Twierdza była jednak niesłychanie zaniedbana, słabo przygotowana do walki. W pewnym momencie bitwy sytuacja dla konfederatów wydawała się wręcz katastrofalna. Dowodzący Pułaski nie myślał nawet o kapitulacji. Jego i resztkę podległych mu ludzi czekała śmierć. Los jednak przyszedł im z pomocą. Nieznana dla Rosjan ścieżką wydostali się z oblężenia i przeprawili się na drugą stronę Dniestru gubiąc za sobą pościg.

Później przedzierał się Kazimierz do województwa ruskiego i na Litwę. Walczył m. in. pod Lwowem, Brześciem, Słonimem, Połonką i Gorlicami. Zagarniał do konfederacji coraz nowe siły, przyłączyli się m.in.: Kajetan Sapieha, Jan Klemens Branicki, Michał Ogiński i Michał Pac. Kazimierz potykał się z Rosjanami pod Myszą, Dworcem i Nołczadzią. Przedzierał się potem przez Puszcze Augustowską, Grajewo i Szczuczyn do Łomży. 5 sierpnia 1769 r. został marszałkiem łomżyńskim.

„Ja Kazimierz, Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Świętej Jedynemu, iż będąc na urząd marszałkowstwa skonfederowanej ziemi łomżyńskiej wezwany i zgodnie obrany, jako najwierniej obowiązki mieć chcę i jako publiczna Rzeczypospolitej wyciąga potrzeba, urząd sprawować będę, wiary świętej katolickiej rzymskiej, wolności, praw starodawnych i swobód ojczyźnych do ostatniej krwi bronić będę, w faksje i zmoły szkodliwe na zdradę ojczyzny wdawać się nie mam, i owszem nieprzyjaciół ojczyźni wszystkimi siłami gromić powinien będę i póty wiernie i statecznie w tem zbawiennym dla ojczyźni dziale trwać mam, póki wiara święta katolicka, wolności, prawa starodawne i swobody ojczyźne ocalone i ubezpieczone, tudzież Rzplita tak wewnątrz jako i wewnątrz zupełnie nie będzie uspokojona. Jeżeliliby zaś przeciwko tym zaprzysiężonym obowiązkom złośliwie wykroczył Ty Wszechmogący Boże, jako wiarołomce ukróceniem wieku skarż mnie i niech duszę moją Krew Chrystusa Pana na wieki potępi”.

/Przysięga Kazimierza Pułaskiego złożona podczas mianowania na urząd marszałka łomżyńskiego w dniu 5 sierpnia 1769 roku/

Pułaski was set free after signing an oath to renounce and condemn the Confederation. He didn't, however, feel that it was necessary for him to honor that promise, since he had been made to take it by force. Knowing that being captured by Russians again would mean a certain death, he dedicated his life to the military. One of the most significant defenses happened at the Trenches of the Holy Trinity, where Pułaski managed to rescue his people from Russians, getting out of the neglected fortress and covering their trucks. Later on, he fought on many occasion arms in arms with the most distinguished military officers. The culminating point was being appointed a marshal of Lomza on August 5th, 1769.

Okopy Świętej Trójcy, drzeworyt, XIX w., wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Barbara Niezgoda - Pisarczyk, Kazimierz Pułaski, rysunek, wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Józef Brandt, Konfederacja barska, 1875, olej na płótnie, wł. Muzeum Narodowe w Warszawie

„GENERALNOŚĆ” „GENERALITY”

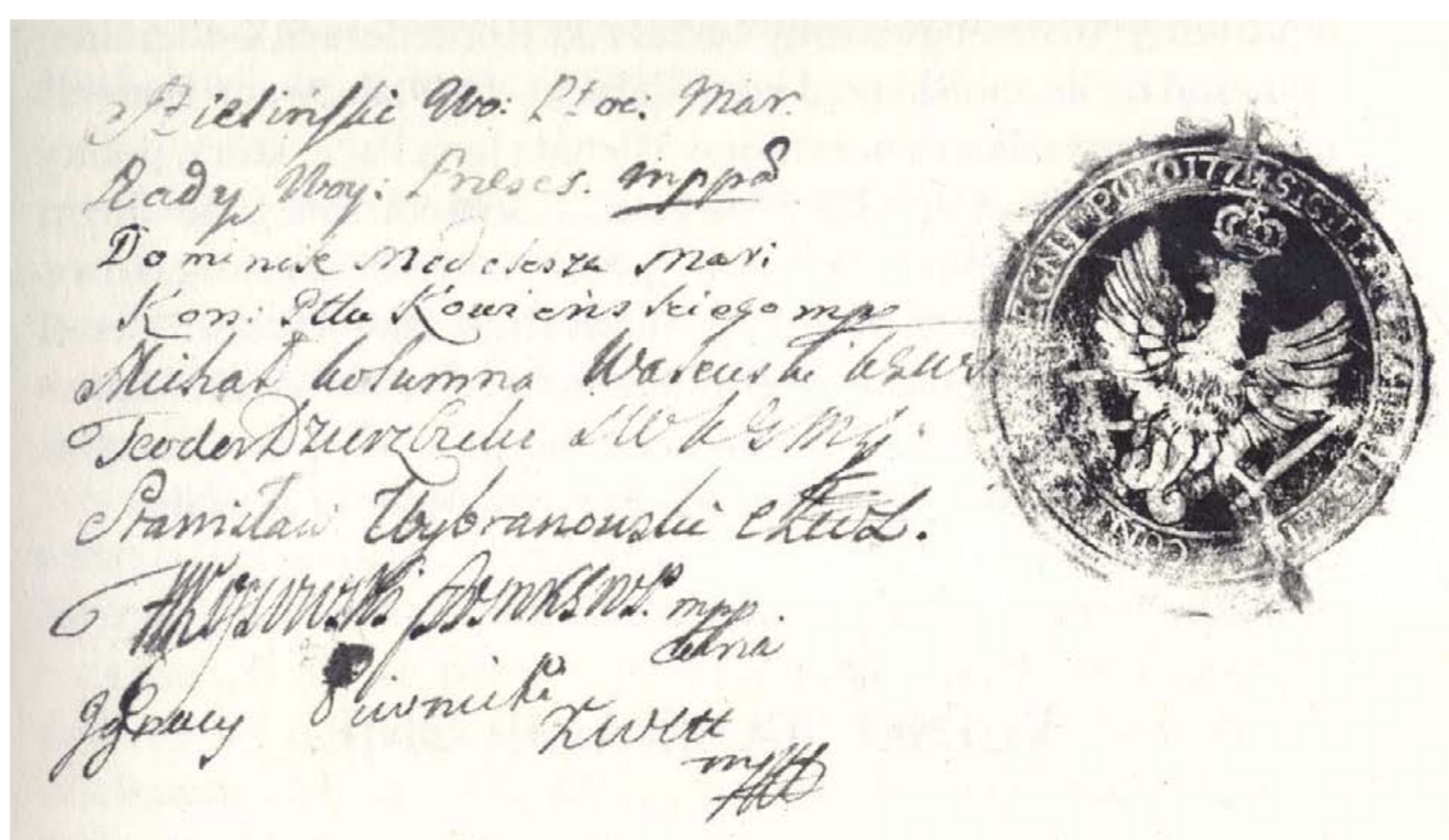
Michał Jan Pac,
portret ze zbiorów Sanguszków w Gumnie,
za: W. Konopczyński, Kazimierz Pulaski, Kraków 1931

Biskup Adam Krasinski,
portret ze zbiorów Biblioteki Ordynacji Krasieńskich,
za: W. Konopczyński, Kazimierz Pulaski, Kraków 1931

Konfederacja opanowywała coraz szerzej kraj. Zawiązały się regionalne konfederacje na Podlasiu, Wołyniu, Mazowszu, w Wilnie, Grodnie, Radomiu, Brześciu, Chełmie. Wkrótce konfederaci zajęli Kraków. Opanowawszy Pomorze, Wielkopolskę i Polskę centralną poczuli odcinać od sił moskiewskich całą zachodnią część kraju. 31 października 1769 r. na zjeździe w Białej na Śląsku ogłoszony został Akt Konfederacji Generalnej i powstał ogólnopolski rząd konfederacki tzw. „Generalność”. Jej marszałkiem został Michał Jan Pac. W grudniu „Generalność” przeniosła siedzibę do Proszowa, a w sierpniu 1771 r. do Cieszyna. Konfederacja uzyskała międzynarodową osobowość prawną. Zabrakło sukcesów militarnych.

The strength of the Confederation grew. Soon the Confederates seized Krakow and having taken Pomerania, Great Poland and central Poland, started to slowly cut off western Poland. On October 31st, 1769 they passed the Act of General Confederation and organized an all-country government, called Generality. The government was recognized internationally, but the Confederation lacked military successes.

Fotografia (z Biblioteki) Kancelarii Generalności.

W JASNOGÓRSKIEJ TWIERDZY

AT THE FORTRESS OF JASNA GORA

Józef Chełmoński, Powstanie kościelne w Warszawie

Na wieść o planach rosyjskiego wodza Drewicza o zajęciu Jasnej Góry – 10 września 1770 r. oddziały konfederackie pod dowództwem marszałka Kazimierza Pułaskiego podeszły pod Częstochowę. Paulini nie chcieli słyszeć o wejściu konfederatów do klasztoru. Podstępem Pułaski osiadł jednak w częstochowskiej twierdzy i począł fortyfikować klasztor. Stąd organizował wiele śmiałych wypadów m.in. na Śląsk, pod Poznań. Tymczasem Drewicz przygotowywał się skutecznie do szturmu. Oblężenie Jasnej Góry trwało od 31 grudnia 1770 do 15 stycznia 1771 r.

16 stycznia wojska rosyjskie zostały zmuszone do odwrotu. Heroiczna obrona Jasnej Góry przeszła do legendy, a Kazimierz Pułaski zyskał ogromną sławę. Zaczęto porównywać go z hetmanem Stefanem Czarnieckim. W listach gratulowała mu „Generalność”. 2 lutego, w dniu Matki Boskiej Gromnicznej, odbyła się na Jasnej Górze podniosła uroczystość. Kazimierz Pułaski i najbardziej ofiarni konfederaci zostali odznaczeni Krzyżem Konfederatów. Doskonała obrona twierdzy, uwieczniona potem w XIX wiecznych – obrazach Juliusza Kossaka i Józefa Chełmońskiego – zapewniła Kazimierzowi sławę, ale i miejsce w ludowych podaniach, legendach i konfederackich pieśniach.

*„Jedzie Drewicz jedzie
Trzysta koni wiezie
Oj, poczekaj Panie Drewicz, nie twoje to będzie!
Od bram Częstochowy
Zabrzmiły podkowy
Ho, ho, panie Drewicz, nie uniesiesz głowy
To Kazimierz Pułaski
Konfederat barski
Ty wiesz dobrze, panie Drewicz, że to rębacz dziarski.”*

When the Confederates learnt about the plans of Russian military leader Drewicz to seize Jasna Gora, on September 10th, 1770, they went to Jasna Gora and started fortifying the monastery. The siege lasted from December 31st, 1770 to January 15th, 1771. On January 16th, the Russian troops were forced to retreat. The government of the Confederates congratulated Pulaski on his victory and many compared him to legendary military leaders. The heroic Defense of Jasna Gora was later on depicted by such artists as Juliusz Kossak and Jozef Chełmoński, assuring Pulaski a place in the history and folk legends.

Haftowany krzyż z okresu konfederacji barskiej, wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Szkaplerz, na awersie Matka Boska Częstochowska, wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

W GLORII SŁAWY

THE GLORY OF FAME

Juliusz Kossak, *Pułaski pod murami Częstochowy*, 1877, akwarela, wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Więści szybko rozchodziły się po kraju i Europie. Rozpisywały się o Pułaskim gazety: francuskie, niemieckie, holenderskie i angielskie. Jan Jakub Rousseau pisał „Konfederacja ocali konającą Ojczyznę Polaków!” Powstawały coraz to bardziej sławiące Pułaskiego kuranty i piosenki konfederackie.

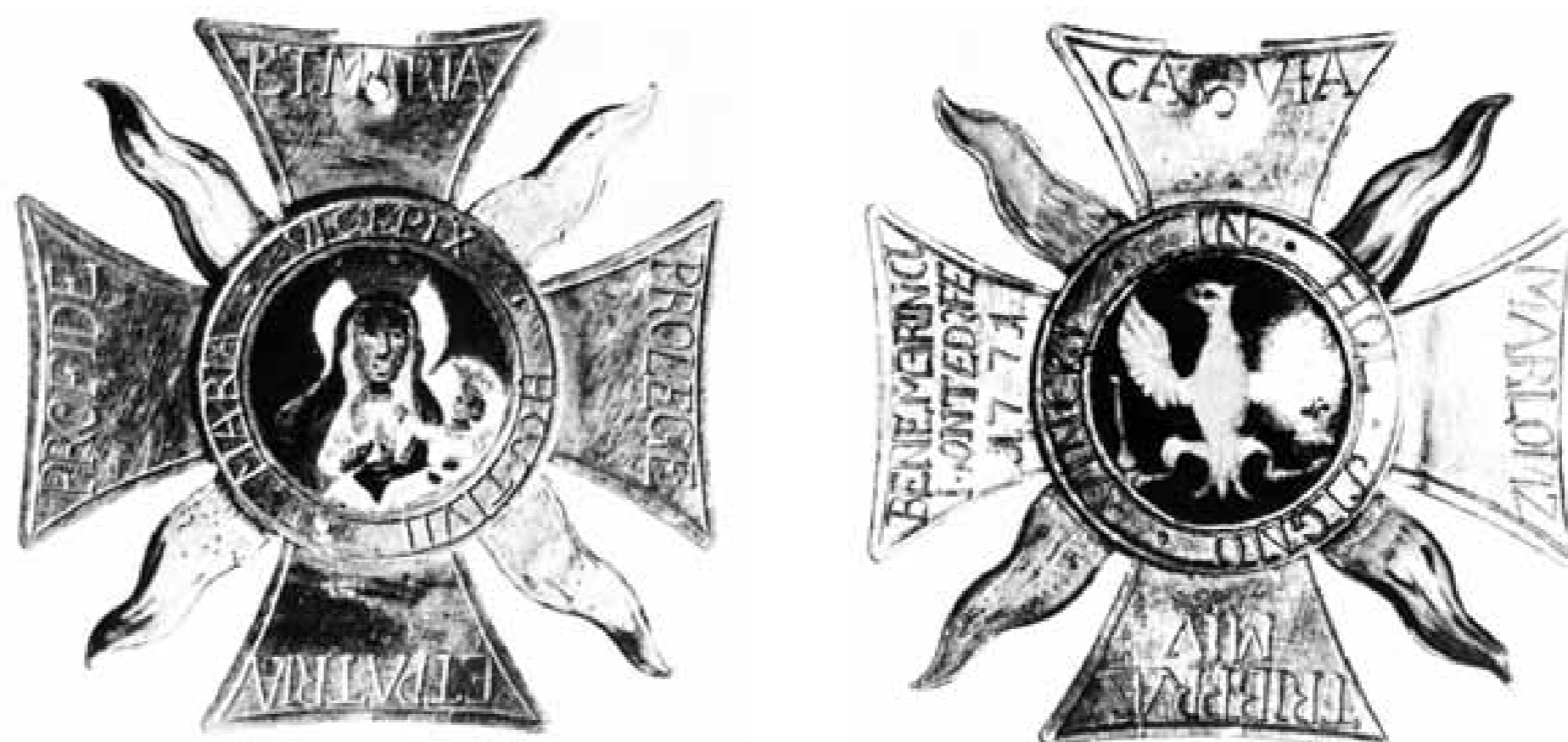
*„Wstawaj, Pułaski, przetrzuj swe powieki,
bo jak nie wstaniesz, zginiemy na wieki!
Bez twojej komendy, łaskawy nasz panie,
Gdzie sam nie będziesz, niedobrze się stanie.”*

Kuranty dosadnie tłumaczyły przyczyny sukcesu:

*„Bo on ma panią, imię jej Maryja,
Twoja pani Kaśka, k..., kanalijska:
Bodaj przepadła z Poniatowskim panem,
Pułaski żyj zdrów, na wiek wieków.. Amen!”*

Tymczasem podczas kolejnej wizyty w Lublińcu królewiczowa Franciszka namawia Kazimierza do współpracy z Józefem Zarembą z Wielkopolski. Do klasztoru przybył Sawa-Celiński. Kazimierz namawia go do współpracy. Zaremba nie chce jednak chodzić w parze z Pułaskim... Zimą i wiosną tego roku mieli konfederaci wiele sukcesów. Pod Lanckoroną został pobity wódz rosyjski Suworow.

Good news travels fast – the name Pulaski quickly appeared in French, German, Dutch, and English newspapers. Jean-Jacques Rousseau wrote that the Confederation of Bar would save the dying Homeland of Poles. Pulaski was the hero of Confederate songs. Franciszka Krasińska tried to convince Casimir to work together with Jozef Zaremba from Great Poland, but Zaremba wasn't interested. From the military point of view, the winter and spring remained a time of successes.

Przyjaciół Ludu.

ROK SIODMY.

No. 38.

Leszno,
dnia 20. Marca 1841.

Kazimierz Pułaski.

Dyaryusz oblężenia Częstochowy
w roku 1770.

(Ciąg dalszy.)

Dnia 7. Stycznia. Dzień z rana przepędzony bez ataku. O godzinie 9., gdy jazda nieprzyjacielska w kilkadziesiąt koni po domach około S. Rocha rozgrzaniem się bawiła, dobre strzelanie armatne od fortecy odległych nie raziło. Wtém porucznik od infanterji łomżyńskiej, za ordyansem Puławskiego wysłany, kominami, na

pogorzeliśku stojącymi, ku kościołowi S. Rocha przeszedłszy, żołnierzy i koni kozackich znacznie ranił i kilkunastu Kozaków z końmi komenderowanymi zabił. A gdy piechota nieprzyjacielska od S. Rocha wyszedłszy, sukursować swoich chciała, on piechotę aż na cmentarz zapędził, i domy stojące zapalić kazał. Wtém dwa szwadrony karabinierów i mnóstwo Kozaków, z pod S. Barbary przypadłszy, od fortecy oderwać go chcieli; a ten od S. Rocha poślony sukursiem, nieprzyjaciela brał i natarczywie

Strona tytułowa gazety „Przyjaciół Ludu” z dnia 20 marca 1841 r., za: J. S. Kopezewski, „Kościuszko, Pułaski”, Warszawa 1976

PORWANIE KRÓLA STANISŁAWA AUGUSTA I SZUKANIE WINOWAJCY

KIDNAPPING THE KING STANISLAW AUGUST PONIATOWSKI AND THE SEARCH FOR A CULPRIT

Sytuacja w Polsce stawała się coraz trudniejsza. Pomoc turecka okazała się nierealna. I chociaż wojska carycy Katarzyny nie mogły sobie poradzić z potężnym ruchem społecznym, to konfederacja okazywała się coraz bardziej ruchem mało sprawnym militarnie. W tajnych rozmowach gabinetowych Austria zaproponowała rozbiór Rzeczypospolitej poprzez siły trzech mocarstw.

„Przez trzy lata wojował starosta zaszuliniecki z Moskalami, wojował mimowolnie i z królem, ale go słowem ani piórem nie kaleczył. Gdy inni lżyli zbiedzony Majestat – a lżyli go wszyscy konfederaci saskiej orientacji (...) on milczał. Dla kogoż to Rosja tyranizuje Polaków, jeśli nie dla Poniatowskiego? Kogo utrzymuje na tronie najpodstępniejszy wróg nasz, Prusak? Na kogo ogląda się neutralna Austria (...) Czemu Zaremba nie chce stawiać wszystkiego na jedną kartę (...) Dla kogo spłynął krwią bohaterski Sawa, a z nim legion innych? Dla kogo Branicki tyle razy tępił szablę na konfederatach? (...) Za tę lękliwą bierność i za łączenie broni z wrogiem Polski, a nie za reformy i tolerancyjne popędy, wyklął po cichu Ciołka Pułaski, zaś przyjaciele, Walewscy i Kossakowscy, dołożyli starań, aby jego wyrok na marnego króla nie uwzględnił żadnych okoliczności łagodzących”.

Władysław Konopczyński

W nocy z 3 na 4 listopada 1771 r. w Warszawie konfederaci zorganizowali porwanie króla Stanisława Augusta. Stronnicy królewscy całą odpowiedzialność za organizację porwania zrzucili na Kazimierza Pułaskiego. Sam król także osobiście przyczynił się do obarczenia obrońcy Jasnej Góry winą, wybielając innych. Jest faktem, że Pułaski nie brał osobiście udziału w zamachu i nigdy nie przyznał się do tego czynu.

Organizator porwania Stanisław Strawiński nigdy wcześniej nie znał Pułaskiego, a w ostatnich miesiącach dwukrotnie pojawiał się na Jasnej Górze i rozmawiał z Pułaskim. Przez kogo został przysłany: przez kogoś z „Generalności”? Przez Teodora Wessla? Czy jakiegoś rosyjskiego prowokatora? Może był nim sam... Proponował porwanie, Pułaski miał się pomysłowi morderstwa twardo

przeciwstawić, ale miał zezwolić na dostarczenie króla do Jasnej Góry. Już wcześniej podsuwano mu taki pomysł. Wykonanie porwania wzięli na siebie: Strawiński, Łukawski, Kuźma-Kosiński.

Tuż po napadzie Kuźma natychmiast miał odjechać z królem Stasiem w inną niż zaplanowano stronę... Wedle innej wersji, to król przekonał Kuźmę i zaofiarował pieniądze i względy za uwolnienie. Bez wątplenia pewne fakty zatajono i przeinaczono. Kuźma wydał pozostałych uczestników spisku. Dwa lata później sąd sejmowy skazał Łukawskiego i jego towarzyszy na śmierć przez poćwiartowanie. Wyrok wykonano, a Kuźma otrzymał dostatnią pensję.

„Generalność ponosiła całą odpowiedzialność (...) oni byli winniejsi od Pułaskiego, a teraz zagrożeni represjami, drżąc przed utratą dachu nad głową, uznali za stosowne wyprzeć się Pułaskiego.”

Władysław Konopczyński

Despite military successes in winter and in the spring over the troops of Tsarina, the situation of Confederation was becoming more and more difficult. Austria secretly put forward a partition proposal. On November 3rd, 1771, at night, the Confederates kidnapped King Stanislaw August Poniatowski and after they failed to go through with the plan, all blame was attributed to Pulaski. The kidnapping plan was suggested to Pulaski by Stanislaw Strawinski and the actual doers were Strawinski, Lukawski, and Kuzma-Kosinski. Pulaski is said to have clearly opposed the murder of the king, he, however, supposedly approved bringing the king to Jasna Gora. The circumstances of Pulaski's meetings with Strawinski and the king's kidnapping remain arguable. What is sure is that Kuzma gave away his accomplices, who were sentenced to death, as opposed to Kuzma, who was given a substantial salary.

Porwanie króla Stanisława Augusta Poniatowskiego 3 XI 1771 r.,
rycina J. Kossaka w H. Schmitta,
Szkic historyczny dziejów 30-letniego panowania Stanisława Augusta
ostatniego króla polskiego, Kraków, 1872

UCIECZKA Z CZĘSTOCHOWY

FLIGHT FROM JASNA GORA

„Jeżeli honor cenny jest wszystkim ludziom, to dla wojskowych jest on rzeczą świętą. Stanowi on dla wojownika-obywatela jedyne godziwe odszkodowanie za szlachetną ofiarę fortuny i życia. (...)”

Granicą gorliwości obywatela jest sprawiedliwość; tylko fanatyzm pozwala sobie na wszystko. (...) Nigdy nie zaparłem się przyrodzonych uczuć, ani też wychowania jakie mi dał cnotliwy ojciec. Głosiłem łagodność względem zwyciężonych i sam dawałem jej przykład: kiedy Rosjanie po barbarzyńsku handlowali moimi rodakami, ja odesłałem im czterdziestu jeńców. Karę śmierci, którą wszystkie ustawy stanowią na szpiegów i bandytów, zamieniłem na roboty publiczne. Ja miałbym być chciwym krwi ludzkiej, który nawet przestępcom daruję życie? Jak można mnie oskarżać o udział w srogim spisku na życie regnanta? (...) Oczywiście uważałbym za najpiękniejszy w życiu ten dzień, kiedybym mógł z nim walczyć, idącym na czele niewolników i nieprzyjaciół, których wezwał do ojczyzny na wytopienie równych mu obywateli... Czuję się, zaiste najszczęśliwszym z nieśmiertelnych, gdybym go wziął do niewoli i mógł zmusić do abdykacji z tronu, zroszonego krwią moich ojców i przyjaciół (...) Zaręczam J Król. Mości, że przypisywany mi udział w zamachu na życie władcy dość już nieszczęśliwego pod ciężarem gryzących go wyrzutów sumienia, jest wstrętnym oszczerstwem, pozbawionem wszelkiej podstawy.”

/Fragment listu K. Pułaskiego do księcia d'Aiguillon, francuskiego ministra/

Kazimierz Pułaski przebywał jeszcze jakiś czas na Jasnej Górze i przeczył oskarżeniom. Tymczasem król rozgłaszał po całej Europie rzekomy zamach na swoje życie. Dawał do zrozumienia, że państwa sąsiedzkie powinny wymówić gościnę „królobójcy”. Nie pomogły Kazimierzowi listy do marszałka wielkiego koronnego Stanisława Lubomirskiego, u którego szukał poparcia, nie pomogły listy słane za granicę.

Chcąc zachować życie i oszczędzić swoje wojsko zdecydował się Pułaski na potajemną ucieczkę z kraju. 31 maja 1772 r. pożegnał ojczyznę pozostawiając towarzyszom ostatni rozkaz. Udał się prawdopodobnie najpierw do Koszęcina na Śląsku, aby spotkać się jeszcze z Franciszką Krasińską.

„Świat stał przed nim otworem, ale świat obcy i wrogi, w najlepszym razie zimny.(...) Tak mu było trudno uwierzyć, że już po wszystkim i ojczyściej ziemi więcej nie zobaczy...”

Władysław Konopczyński

Kazimierz Pułaski, miedzioryt J. M. Willa z lat konfederacji barskiej, II poł. XVIII w., kopia wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

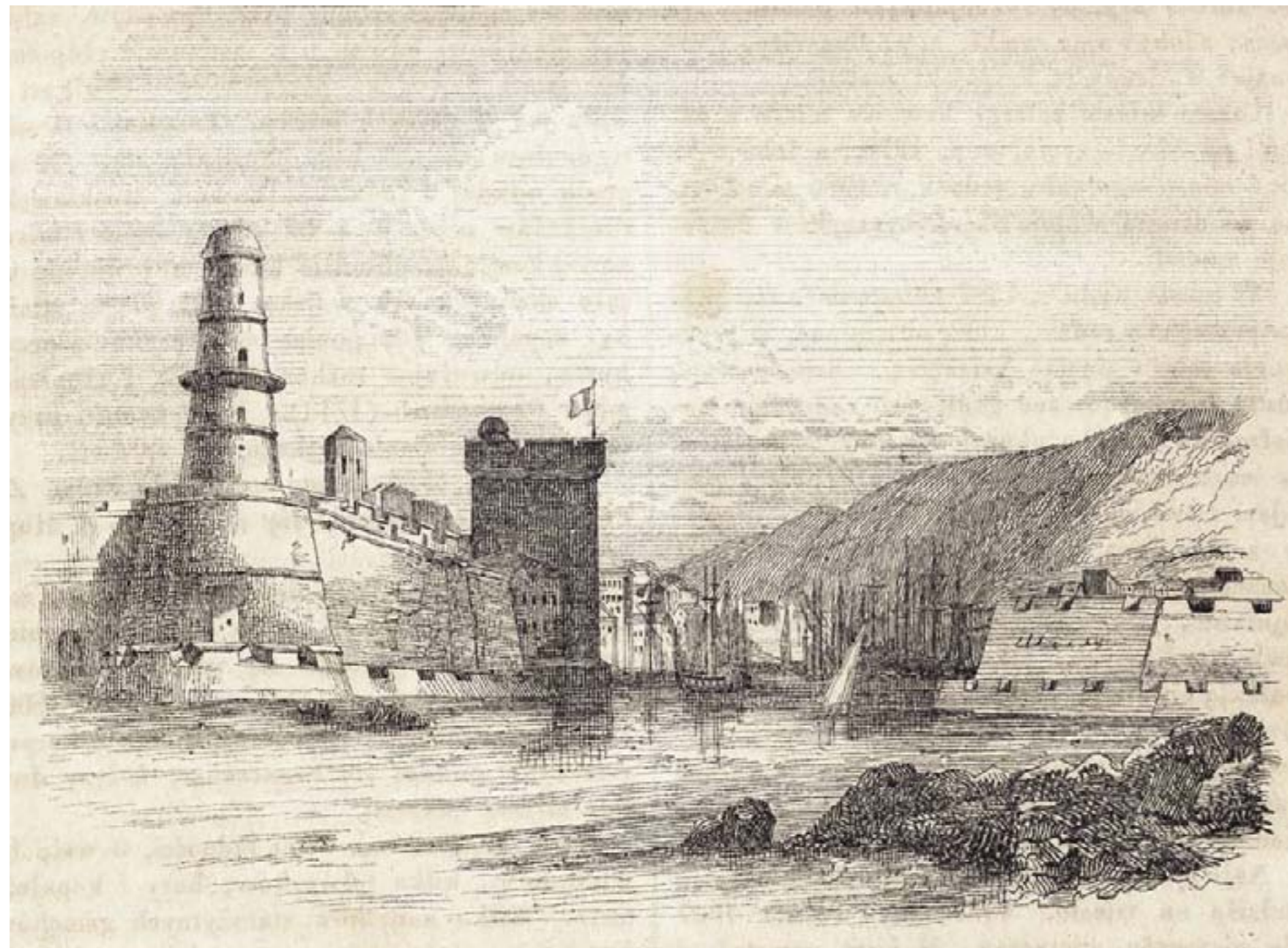
Allegoria I rozbioru Polski, sztych z epoki, kopia wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Casimir Pulaski spent some more time at Jasna Gora, negating the accusations. The King spread the word about the alleged assassination attempt and expected that no country would give shelter to a “regicide”. Letters by Pulaski sent to various people in various countries brought no effect. Therefore, Casimir Pulaski decided to secretly flee from Poland. He did so on May 31st, 1772, leaving his very last order behind.

TUŁACZKA I WYROK ŚMIERCI

WANDERING AND A DEATH SENTENCE

Widok portu w Marsylii, drzeworyt, XIX w., wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Pułaski rozpoczął swoją emigracyjną tułaczkę. Najpierw udał się do Dreżna, potem do Frankfurtu, gdzie zamieszkał z księciem Radziwiłłem. Starał się o azyl we Francji. Ciężko zachorował podczas ponownego pobytu w Dreżnie. Francja odmówiła mu azylu politycznego. Tropiony ciągle przez Rosjan i Austriaków zmieniał miejsca zamieszkania. W Strasburgu zatrzymał się u Sapiehów. Zdesperowany zaryzykował jeszcze jedno spotkanie z Franciszką, tym razem w Altwasser (Stary Zdrój) na pograniczu Śląska i Saksonii. Przez chwilę miał jeszcze nadzieję na zamieszkanie w Paryżu.

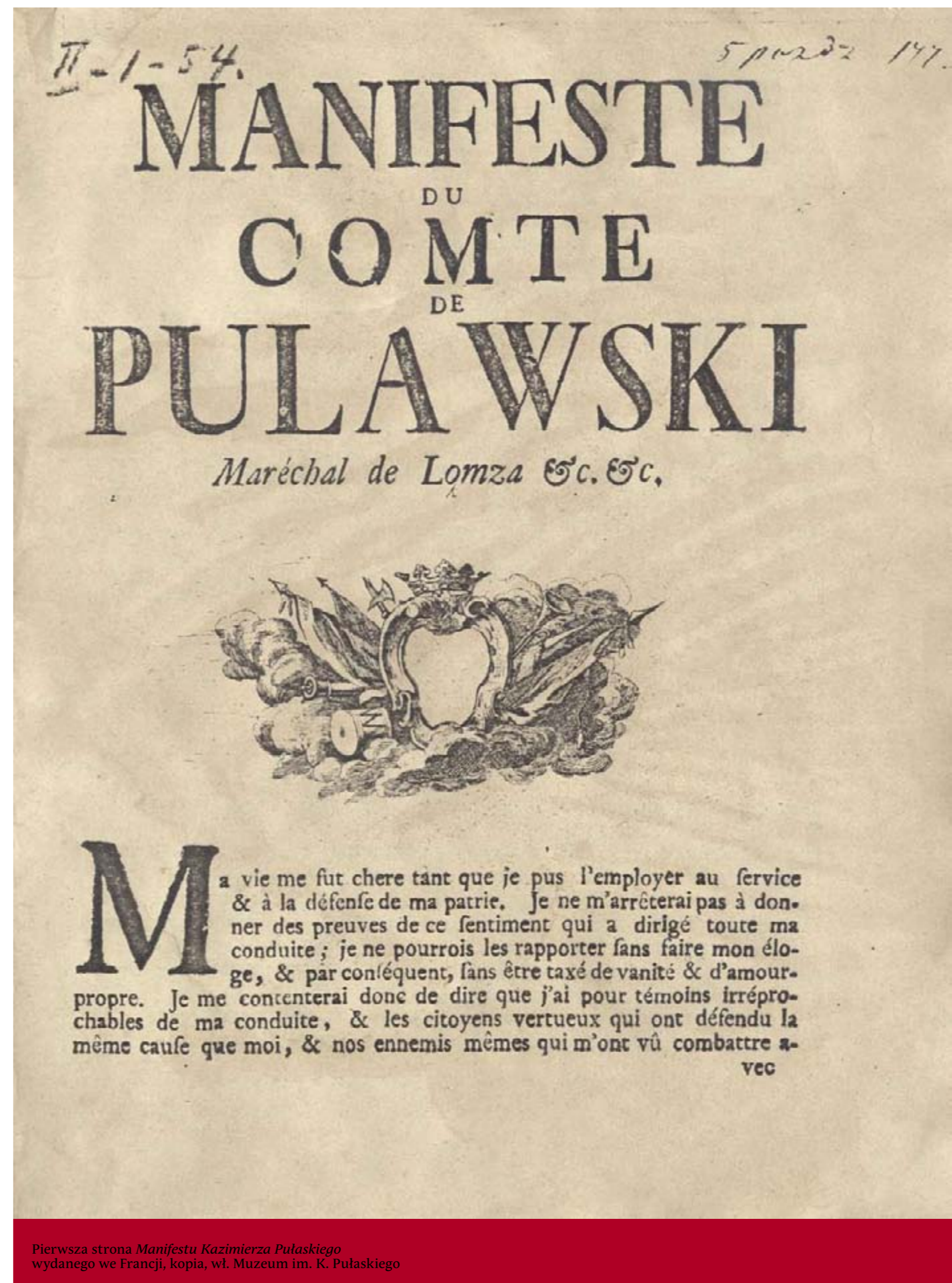
Tymczasem na początku marca 1773 r. nadeszły wieści z kraju o zakwalifikowaniu próby porwania króla jako „zbrodni królobójstwa”. Kazimierz wydał manifest i wysłał do kraju. Nikt jednak nie dawał wiary Pułaskiemu. Proces przed sądem sejmowym rozpoczął się 3 czerwca 1773 r. Obciążające zeznania Kuźmy i Strawińskiego, wspierane przez króla spowodowały wyrok śmierci przez poćwiartowanie!

Dopiero po latach, kiedy już nie żył w 1792 r. sejm zrehabilitował Kazimierza Pułaskiego i unieważnił wydany na niego wyrok śmierci.

Udał się Pułaski do Turcji, która prowadziła wojnę z Rosją. Tam miał nadzieję na własny legion i z optymizmem patrzył w przyszłość, wierząc w pokonanie Moskali przez Turków. Nadzieje okazały się jednak płonne i po porażce armii tureckiej musiał opuścić Portę. Ponownie powrócił do Francji. Jego sytuacja stała się na tyle trudna, że w Marsylii został uwięziony za długi.

„Ojczyzny, wszystek majątek w Tureczyźnie utraciwszy, powróciłem z gminem ludu do Marseille i tu każdego z osobna zaspokoić obowiązany byłem. Zadłużyłem się w tem miejscu; blisko jestem wnijsčia w areszt za długi, jeśli mnie łaska JOWKs. Mci Dja nie wesprze. Zawsze przychylny mu byłem, a teraz w obowiązkach wdzięczności zostawać będę”

/Fragment listu Kazimierza Pułaskiego do księcia Karola Radziwiłła/

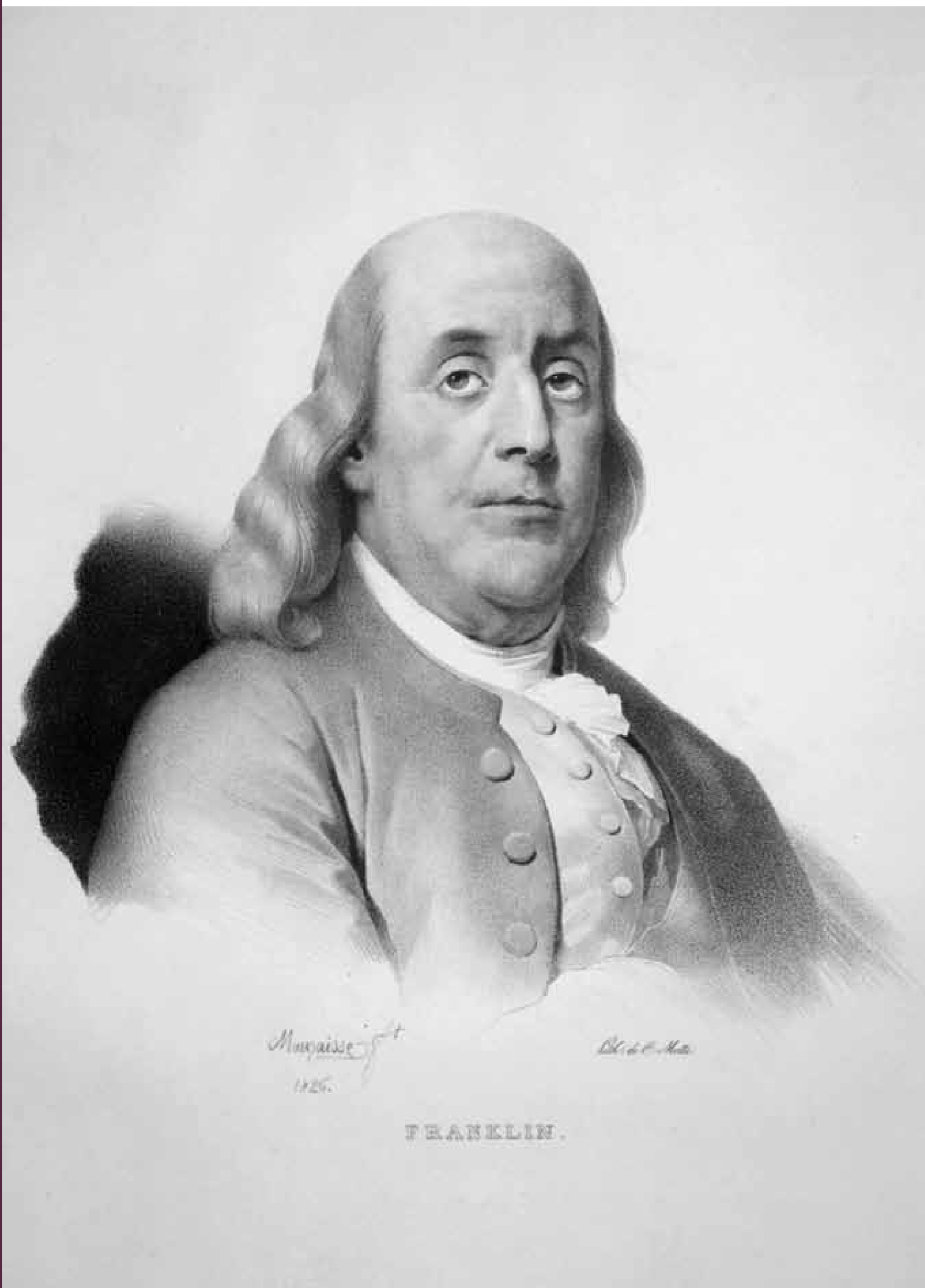

Pierwsza strona Manifestu Kazimierza Pułaskiego, wydany we Francji, kopia, wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

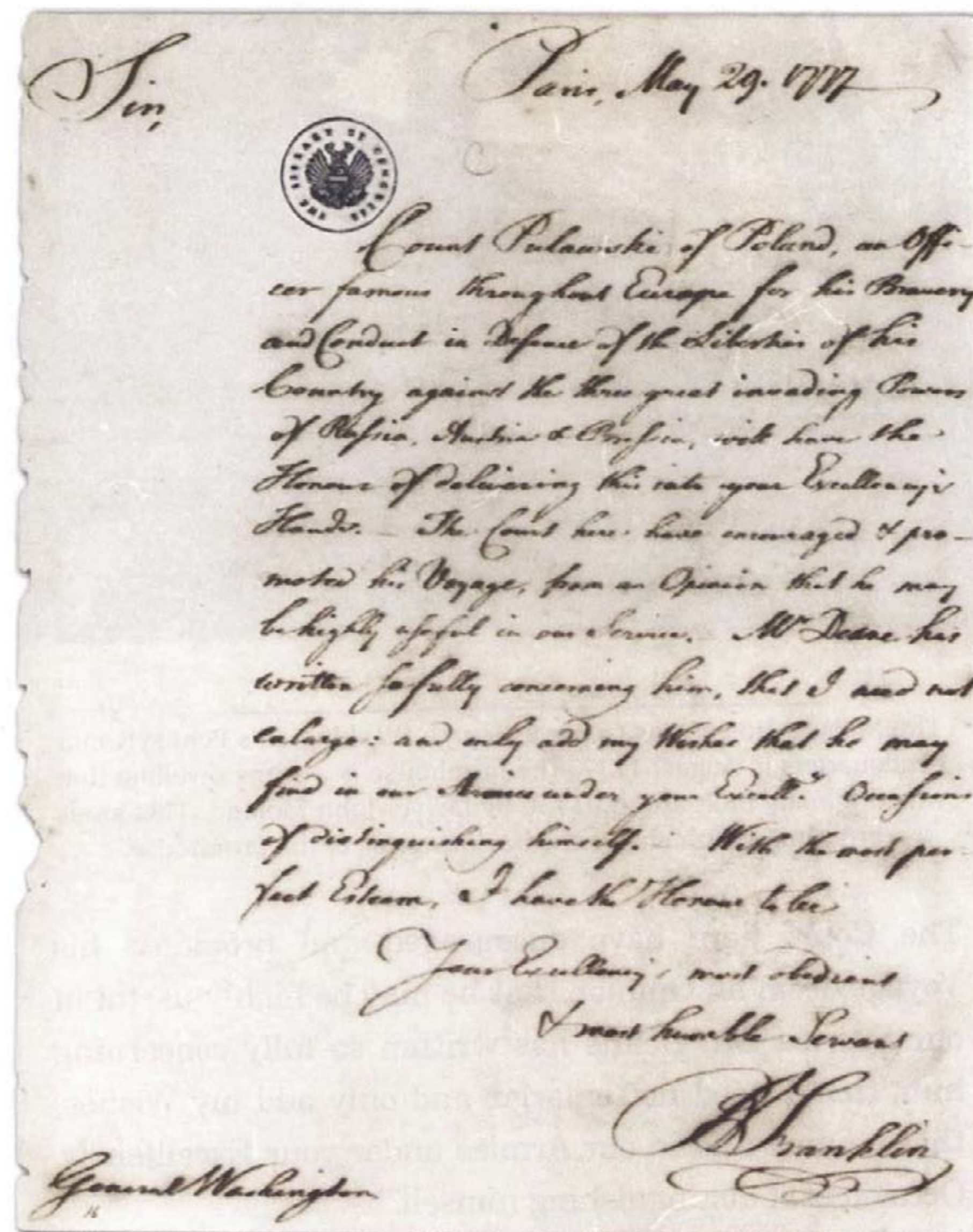
Having fled Poland, Pulaski first went to Dresden and Frankfurt. At that time, he applied for asylum in France. Being denied that and chased by Russians and Austrians, he constantly changed places of residence. From Strasburg he went to Altwasser to meet Franciszka Krasińska for the last time. Soon he learnt that the kidnapping had been qualified as regicide. He issued a manifesto, which wasn't given credence. In the hope that the Turks, who at that time were at war with Russia, will crush Russian troops, Pulaski went to Porte, which he left soon after Turkish troops were defeated. He came back to Marseille, but his situation was so difficult that he was imprisoned for debts.

NOWE NADZIEJE NEW HOPES

Benjamin Franklin,
litografia C. Molte wg rys. Mauvaise'a, Paryż 1826,
wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Faksymile listu B. Franklina do G. Waszyngtona rekomendującego K. Pułaskiego
do służby w Armii Kontynentalnej, wł. Library of Congress

Kazimierza Pułaskiego z trudnej sytuacji wybawili dopiero moi protektorzy pod koniec 1775 r. oraz Claud Carloman de Rulhiere – oficjalny historyk francuskiego ministerstwa spraw zagranicznych, który Pułaskiego znał i polecił przebywającemu w Paryżu Benjaminowi Franklinowi – ambasadorowi zbuntowanych przeciw Wielkiej Brytanii kolonii amerykańskich. Dla żyjącego wówczas w skrajnej nędzy Kazimierza było to prawdziwe wybawienie. Myślał o Ameryce już wcześniej. Miał nadzieję, że sława którą może się okryć walcząc o niepodległość kolonii amerykańskich pomoże mu w odzyskaniu dobrego imienia w Polsce i Europie.

„Hrabia Pułaski z Polski, oficer słynny w całej Europie z odwagi i postępowania swego, podczas obrony wolności kraju przeciwko trzem potęgom: Rosji, Austrii i Prus, będzie miał zaszczyt doręczyć Panu ten list. Dwór tutejszy zachęcał go do wyjazdu i popierał go w przekonaniu, że może być on wysoce użyteczny w naszej służbie”.

/Fragment listu Benjamina Franklina do Jerzego Waszyngtona, 29 maja 1777 r./

Pulaski was saved by wealthy protectors and a historian at the French Ministry of Foreign Affairs Claude-Carloman de Rulhière. Rulhière introduced Pulaski to Benjamin Franklin. Pulaski thought about America before, and in his current situation, he considered the chance to fight in the American Revolutionary War a true salvation.

AMERYKA NOWĄ OJCZYZNĄ AMERICA AS THE NEW HOMELAND

George Washington,
litografia C. Molte wg rys. Grevedona, Paryż 1826,
wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Mapa Ameryki, 2 poł. XVIII w.,
wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

W nocy z 5 na 6 czerwca 1777 r. wypłynął Kazimierz Pułaski z francuskiego portu w Nantes okrętem „Massachusetts” do Ameryki. 23 lipca doплыł do Marblehead w okolicach Bostonu. Ameryka stanowiła dla Kazimierza nowe wyzwanie. Istotnym problemem stały się kwestie językowe. Angielski nie był mu znany i musiał się go uczyć.

Walki toczyły się w tym czasie na linii rzeki Hudson. Udał się Pułaski do kwatery Waszyngtona w Pensylwanii, by tu otrzymać dalsze rozporządzenia co do swej służby. Przyjęto go życzliwie, jednak z pewną dozą rezerwy i niepewności. Pułaski przywiózł do Ameryki kilka swoich pomysłów, o których zakomunikował Waszyngtonowi. 24 sierpnia wystosował do Kongresu podanie o utworzenie własnego korpusu i udał się do Wilmington.

„(...)przyjechałem tu z Europy, aby mieć zaszczyt być przyjętym w poczet zacnych obywateli, broniących swej wolności i swego kraju. (...) Chciałbym uzyskać stanowisko, na którym byłbym zależny jedynie od Głównego Dowódcy armii. Jeżeli to niemożliwe, pragnąłbym z markizem La Fayette dzielić jego trudy i wykonywać jego rozkazy, jako podkomendny markiza. Główna rzecz, o którą proszę, jest być w pobliżu nieprzyjaciela, abym mógł jak najrychlej znaleźć sposobność do zdobycia imienia dobrego oficera”.

/Fragment podania Kazimierza Pułaskiego do Kongresu z 24 sierpnia 1777 roku/

At the night of June 5th, 1777, Casimir Pulaski embarked aboard the ship “Massachusetts” for America. On July 23rd, he arrived in Marblehead, MA. America posed a new challenge, among others a linguistic one. Pulaski went to the headquarters of Washington in Pennsylvania to take orders. He was welcomed in a kind, though reserved manner. On August 24th, Pulaski put forward a motion to the Congress to organize a legion of his own, in which he wrote: “I have come here from Europe to have the honor of being admitted as a member of a righteous society, which defends its freedom and its country (...) The main thing I'm asking for is to be close to the foe, so that I can earn the title of a good officer as soon as possible.”

J. Godfrey, M. A. Wageman II, *Evakuacja Bostonu*,
wł. Library of Congress

W WALCE O NIEPODLEGŁOŚĆ

THE FIGHT FOR INDEPENDENCE

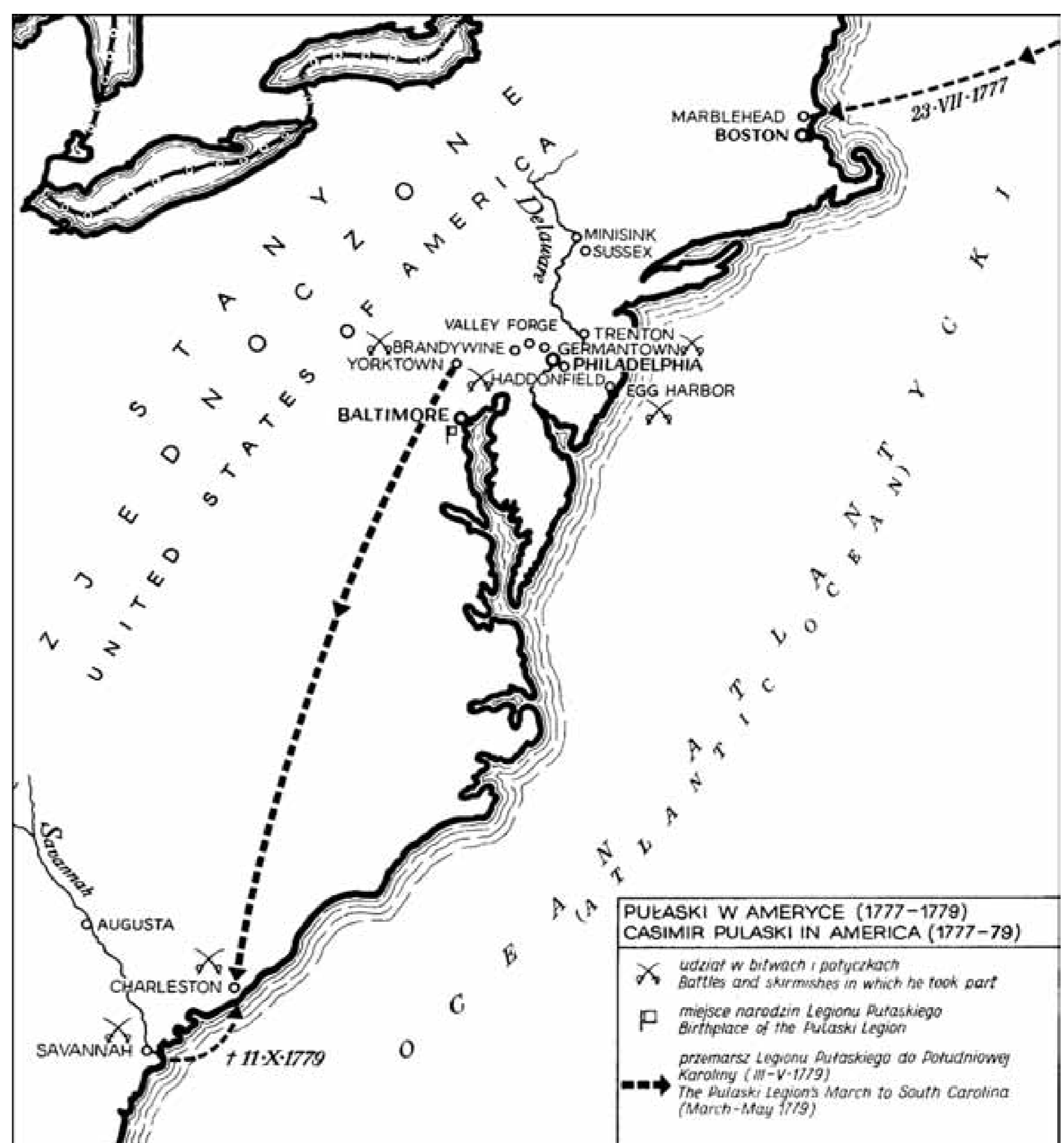
S. Rasey, Kazimierz Pułaski, miniatura akwarelowa, XIX w., wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Waszyngton zdawał sobie sprawę, że Pułaski jest nieprzeciętnie zdolnym oficerem i zaangażował go do kierowania kawalerią. Nie stanowiła ona w armii Waszyngtona wielkiego znaczenia, jej skromna liczba nie budziła w Pułaskim optymizmu. Dysponując nawet szczupłymi siłami potrafił Kazimierz zaskoczyć przeciwnika. Po raz pierwszy wykazał się w bitwie pod Brandywine 11 września 1777 r. Kierowane przez Pułaskiego kontrukderzenie na pozycje angielskie ocaliło wycofujące się tabory amerykańskie od całkowitego zniszczenia. Pułaski zapobiegł klęsce amerykańskiej kawalerii i uratował Jerzemu Waszyngtonowi życie. 15 września został mianowany generałem brygady. Tydzień później w okolicach Warren Tavern oddał kolejną nieocenioną przysługę Amerykanom. Wykrył angielskie kolumny wojskowe szykujące niespodziewany atak na pozycje armii Waszyngtona. Walczył kolejno pod Germantown i Haddonfield.

W listach kierowanych do Kongresu podkreślał Pułaski problemy w kwestii zaopatrzenia. Trudności w porozumieniu sprawiały, że myślał o powrocie do Europy, ale ani na chwilę nie odstąpił od walki. Na początku 1778 r. udał się do Trenton. Rozpoczął organizowanie kawalerii.

F. C. Yohn, Bitwa pod Brandywine, wł. Northwind Picture Archive, za: A.M.F. Kajencki, Count Casimir Pulaski, New York 2003

Mapa przemarszu Kazimierza Pułaskiego przez Amerykę

Washington was aware of the fact that Pulaski was an extraordinary soldier and he ordered him to lead the Cavalry forces, which at that time were quite scarce and didn't play a significant role in the army. Nevertheless, Pulaski was able to surprise the opponent. He did so during the Battle at Brandywine on September 11th, 1777, where he saved the retreating American forces from being destroyed. He also saved Washington's life. Other battles included Warren Tavern, Germantown, and Haddonfield.

Pulaski would often address the issue of scarce resources. Due to difficulties in communication, he sometimes thought about returning to Europe, but he never ceased to fight. In the beginnings of 1778 he went to Trenton, where he started to organize proper Cavalry forces.

NA CZELE LEGIONU

IN THE VANGUARD OF THE LEGION

Słał Kazimierz Pułaski ciągle prośby do Kongresu. Zabiegał o utworzenie własnego legionu, mieszanego z konnicą i piechotą oraz zachowanie przez Pułaskiego rangi generała brygady. „Odważa i czynny zapał” przemówił za nim, Kongres na wniosek generała Horatio Gatesa pozwolił Pułaskiemu utworzyć i dowodzić niezależnym legionem. Pierwszymi legionistami zostali m.in: Michał Kowacz, major Juliusz de Montfort i porucznik Jan Zieliński. Legion miał być czymś wyjątkowym, miał być wzorem odwagi. Podczas pobytu w Baltimore werbował przez pięć miesięcy żołnierzy: francuskich, niemieckich, amerykańskich, irlandzkich i polskich.

Chrzest bojowy przeszedł legion pod Little Egg Harbor, w stanie New Jersey. Następnie generał Waszyngton zlecił Pułaskiemu przemarsz do północnych granic New Jersey, nad rzekę Delaware. Tu gęsto zalesiony obszar stwarzał wiele trudności w działaniach wojennych legionu. W tym czasie król brytyjski Jerzy III skierował swoje wojska na południe. Anglicy rozpoczęli rewindykację Georgii i Karoliny. Legion Pułaskiego otrzymał rozkaz marszu na południe i dołączenia do niewielkiej armii pod dowództwem gen. Benjamina Lincolna. Francja wysłała do pomocy korpus pod admirałem Cherlesem d'Estaing.

Tymczasem wódz angielski Prevost odzyskał stolicę Georgii Savannah i zagrażał miastu Charleston.

Pułaski przemieszczał się do Charlestonu 4 tygodnie. Władze miasta skłaniały się do kapitulacji. Kazimierz zdecydował się od razu na kontratak. Zginął tu Kowacz i wielu ludzi z legionu, Pułaskiemu udało się jednak przedrzeć do miasta i odnieść moralne zwycięstwo, które zmieniło złe nastroje w miasteczku Charleston.

Pułaski otrzymuje sztandar Legionu wykonany przez siostry Morawskie w Bethlehem, kopia rycin amerykańskiej, wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Kazimierz Pułaski, autor nn. XIX w. olej na płótnie, wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

ORGANIZATION OF THE PULASKI LEGION

York, Pennsylvania, 19 March 1779

Brigadier General Casimir Pulaski, COMMANDER

COMMAND ECHELON:

Colonel Michael Kovats, Legion Commandant
Lieutenant Colonel Charles Bedaulx, Infantry Commander
Major Peter Vernier, Brigade Major

STAFF:

Captain Joseph Baldesqui, Paymaster (absent)
Captain Samuel Sullivan, Quartermaster
Dr. Felix Tixier, Surgeon
Dr. Nicholas de Bellville, Surgeon (absent)
Frederick Sander, Surgeon's Mate
Frederick Sunn, Surgeon's Mate
Godfried Leopold, Riding Master

CAVALRY:

1st Lancers, Captain Jan Zielinski (42 lancers)
2nd Troop, Captain Paul Bentalou (48 dragoons)
3rd Troop, Captain Henry Bedkin (49 dragoons)

INFANTRY:

1st Grenadier Company, Captain Maria de Segond (40 soldiers)
2nd Company, Captain Jerome de Bellcour (38 soldiers)
3rd Company, Captain Frederick Paschke (36 soldiers)
4th Chasseur Company, Captain Alexander O'Neill (47 soldiers)
Supernumerary Company, Lieutenant John Seydelin (25 soldiers)
(commanding in Baldesqui's absence)

Pulaski would constantly plea with the Congress to allow him to form a legion of cavalry and infantry of his own. Thanks to his “courage and eagerness”, the Congress granted him that wish. Legionaries from such countries as France, Germany, America, Ireland, and Poland were enlisted for five months.

The baptism of fire happened at Little Egg Harbor, NJ. Next, the Legion had to fight in the middle of a thick forest at the Delaware River. When the British forces took actions to win back Georgia and Carolina, the Legion joined the army of Lincoln to prevent that. Despite the fact that it took the Legion four weeks to get to Charleston, which by that time was seriously endangered by the British, who had already taken over Savannah, Pulaski managed to force his way into the city and gain a moral victory over the enemy.

SZTURM POD SAVANNAH

STORM AT SAVANNAH

Stanisław Batowski, *Śmierć Pułaskiego pod Savannah*, 1940, olej na płótnie, wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Z początkiem września 1779 r. admirał d'Estaing zbliżył się do Savannah i zaczął planować zajęcie miasta. Pułaskiego zaproszono na spotkanie generałów, aby opracować plan natarcia. D'Estaing poprosił Pułaskiego, aby jego kawaleria poprowadziła armię francuską na obrzeża Savannah. Szturm na Savannah zaplanowano na świt 9 października. Główny atak został skierowany na fortyfikacje Brytyjczyków zwaną Redutą Spring Hill. Kawalerię Pułaskiego ustawiono między redutą a rzeką. Zadaniem legionu miało być przegalopowanie do miasta i stworzenie atmosfery strachu i zamieszania za linią wroga. Tego dnia o świcie zapanowało jednak zamieszanie. Cześć wojsk pod dowództwem płk. Dillona utknęło na bagnach wzdłuż rzeki, manewry generała Hugera nie powiodły się. Admirał D'Estaing został ranny. Powstał popłoch. Grad kul, szczęk bagnatów...

Pułaski widział już, że atak nie może się udać. Nie on tu komenderował, co począć? Zaczął szukać rannego D'Estaing, ruszył naprzód. Wjechał na obszar intensywnej wymiany ognia. Nagle został rażony pociskiem z angielskiego kartacza, który utkwiał w prawej pachwinie. Rannego Kazimierza wyniesiono z pola bitwy. Na miejscu był chirurg dr James Lynah. Usunął pocisk, opatrzył ranę (kula ta do dziś jest przechowywana w Towarzystwie Historycznym Stanu Georgia w Savannah). Pułaski zmarł po kilku dniach.

Miał zaledwie 34 lata.

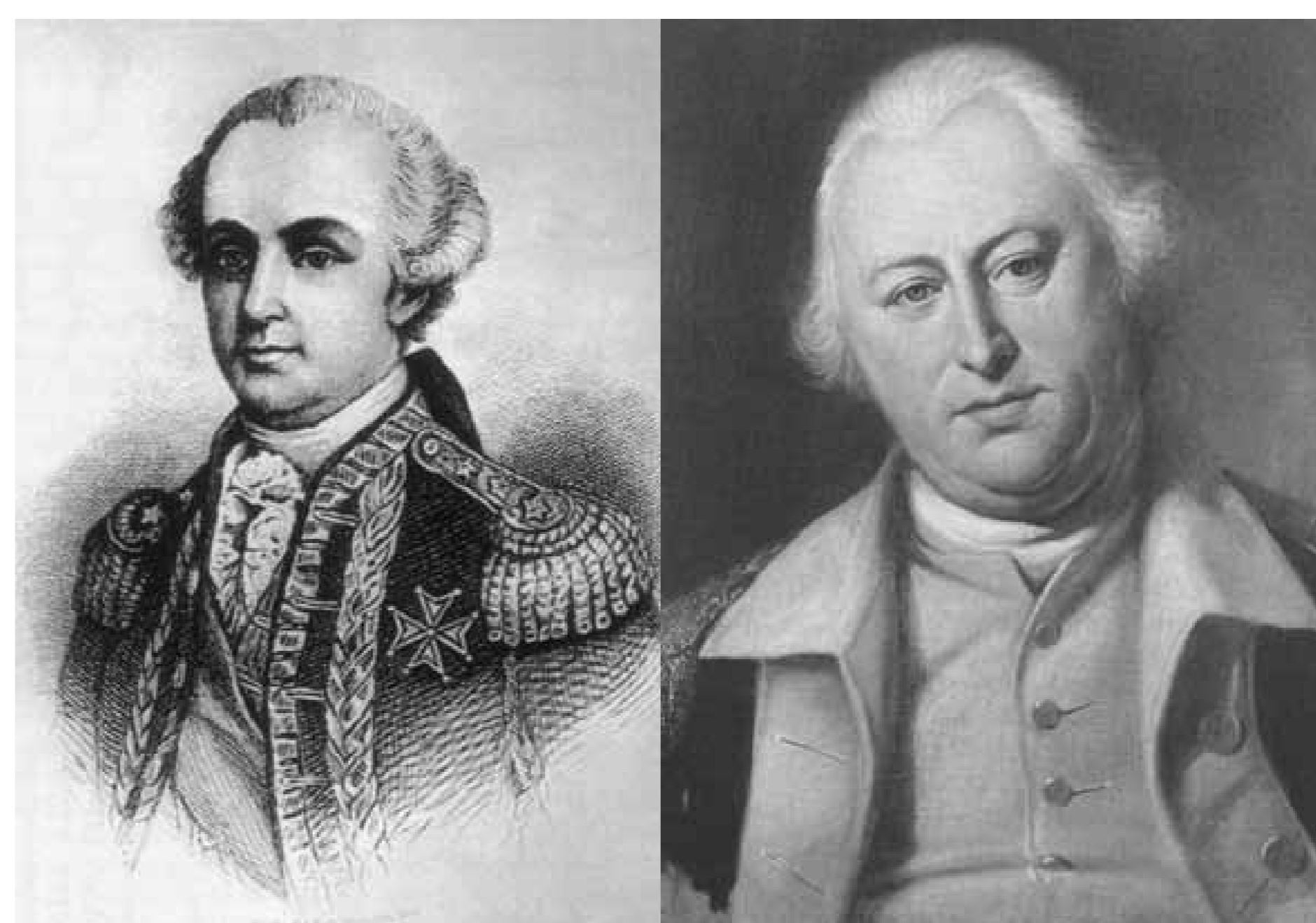
W Charleston 21 października urządzono mu symboliczny pogrzeb: „Trzech najwyższej rangi oficerów amerykańskich i trzech francuskich niosło kir pogrzebowy, za nimi śliczny kary rumak, towarzysz ostatniej potrzeby Pułaskiego, niósł pełny jego rynsztunek i umundurowanie”.

Władysław Konopczyński

Po 226. latach „pogrzeb” Pułaskiemu zgotowała Polonia amerykańska w 2005 r., kiedy ponownie pochowano domniemane szczątki Kazimierza pod pomnikiem w Savannah.

At the beginning of September 1779, d'Estaing started planning how to recapture Savannah. Pulaski was invited to participate in a meeting by generals to work out the details of the attack, during which he was asked to lead the French army close to Savannah. The attack was to begin on October 9th, 1779 and concentrate on Spring Hill Redoubt. The Legion's task was to gallop into the city and create the atmosphere of fear and confusion. However, when some troops got stuck away from the battlefield and d'Estaing was wounded, it became clear that the attack cannot go well. Pulaski went to look for the wounded d'Estaing to take new orders and was caught in the crossfire. Suddenly, he was shot in the right groin (the grapeshot bullet is still being kept at the Georgia Historical Society in Savannah). Despite the presence of Dr James Lynah, Pulaski died days after the incident. He was only 34 years old.

On October 21st, the Charleston authorities organized a symbolic funeral ceremony. In 2005, 226 years later, Polish Americans organized yet another funeral, burying the alleged remains of General Pulaski in Savannah.

Charles - Hector Theodat d'Estaing, rycina H.R. Hall's Sons, za: F.C. Kajencki, *The Pulaski Legion*, El Paso 2004

Charles W. Peale, *Benjamin Lincoln*, 1781, olej na płótnie, za: F.C. Kajencki, *The Pulaski Legion*, El Paso 2004

ŚMIERĆ I TAJEMNICA POCHÓWKU

DEATH AND THE MYSTERY SURROUNDING THE BURIAL

Na temat okoliczności śmierci istnieje kilka relacji.

Oficer Legionu Pułaskiego Paul Bentalou pozostawił potomnym informację, że Kazimierz zmarł przeniesiony na statek Wasp 11 października, a jego rozkładające się ciało powierzono wodom oceanu. Relacje te potwierdzał także generał La Fayette.

„Kula uбиła jego konia, gdy przesiadając się na innego (...) był jakby w powietrzu, został trafiony i w dwa dni potem, to jest 11 października 1779 roku skończył życie”.
/Generał La Fayette o śmierci Kazimierza Pułaskiego/

Edward Pińkowski – polskiego pochodzenia badacz losów Kazimierza Pułaskiego w USA – od kilkunastu lat dowodzi innej tezy.

Przetransportowano Pułaskiego do szpitala polowego na plantacji Bonawentura. Silna gorączka, oznaki gangreny nie wróżyły dobrze. Próbując ocalić życie generała oficerowie przenieśli go na plantację Greenwich, gdzie przycumowany był statek kaperski Wasp. Statek miał niebawem transportować działa, chorych i rannych do Charlestonu. Jednym z ostatnich rannych jakiego dostarczono był Pułaski, tak wynika z korespondencji z epoki.

Kapitan statku Samuel Bulfinch 15 października wystosował list do gen. Lincolna, w którym pisał: *„Wziąłem na pokład także Amerykanów – jeden zmarł dzisiaj, więc przekazałem ciało do pogrzebu na lądzie.”*

Wg tych relacji ciało Kazimierza Pułaskiego pochowano na plantacji Greenwich należącej do Jane Bowen. W 1853 r., kiedy stawiano pomnik poświęcony bitwie pod Savannah i K. Pułaskiemu – wnuk pani Bowen – major William Bowen ekshumował grób, a szczątki przeniósł pod pomnik. Wszem i wobec były znane relacje Bentalou, niełatwo było przekonać opinię publiczną. Kiedy w 1996 r. nadarzyła się okazja remontu pomnika na Monterey Squer, Edward Pińkowski wyłożył swoje pieniądze na jego konserwację, aby dowieść, prawdziwości swojej tezy. Odkryto pod kryptą metalową skrzynkę z napisem „General Pulaski”. Badania nad szczątkami trwały ponad 10 lat. Ze względu na brak dobrego materiału porównawczego DNA nigdy nie potwierdzono ostatecznie wyników. Szczegółowe badania anatomiczne wskazują, że mogą to być szczątki K. Pułaskiego.

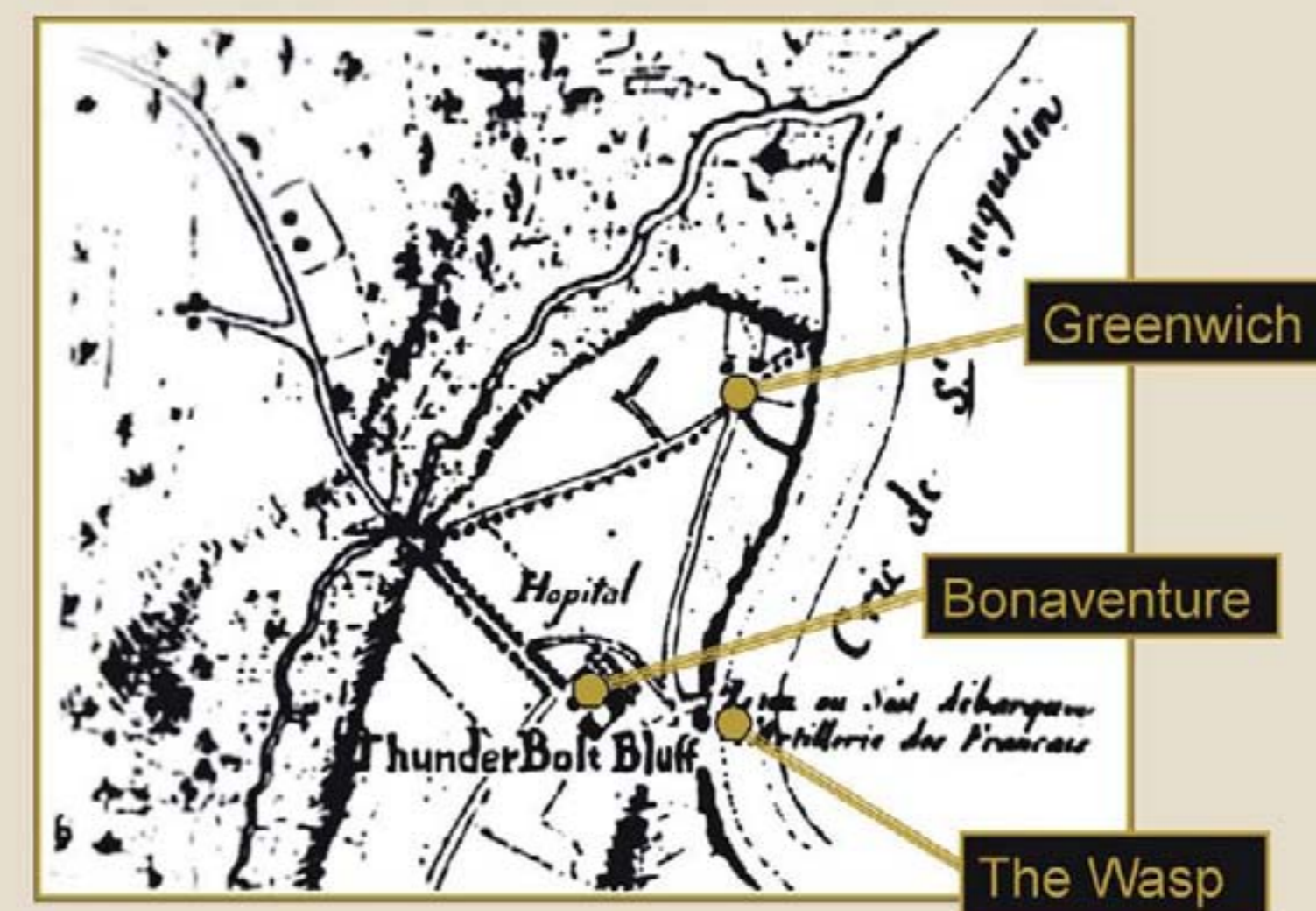
W 1931 r. Władysław Konopczyński wspomina o ekshumacji dokonanej w 1854 r.: *„Stusnie jednak Pan Mieczysław Haiman zwraca uwagę, iż wyniki ekshumacji wskazują innego żołnierza Polaka, a nie Pułaskiego.”*

Może w przyszłości nowoczesne techniki pozwolą to ustalić, a może jeszcze wśród amerykańskich źródeł uda się odkryć ostatnią tajemnicę Kazimierza Pułaskiego.

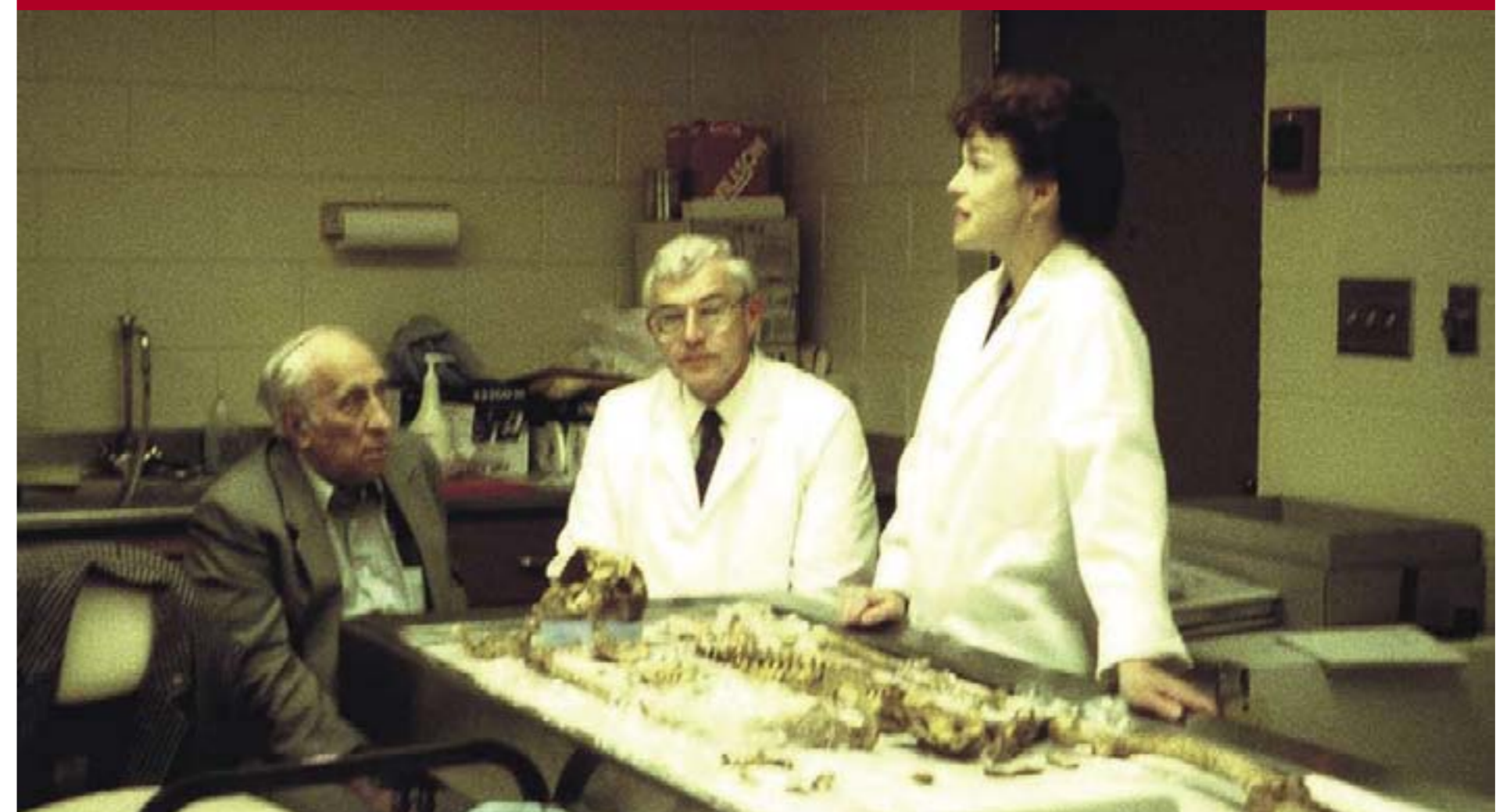

Pomnik w Savannah, Monterey Squer, rycina XIX w., fot. Muzeum im. K. Pułaskiego

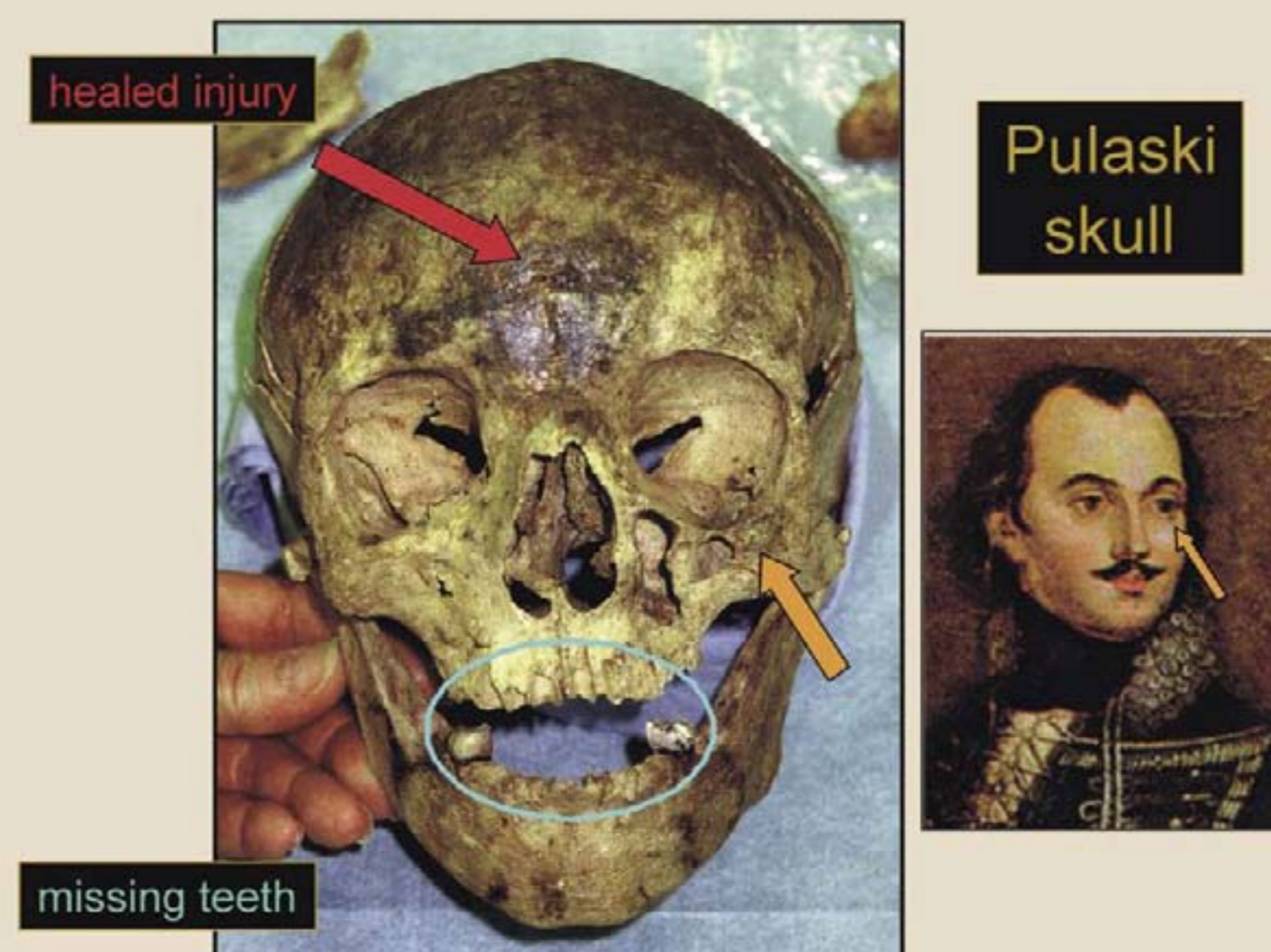
The reports on the date and place of Casimir Pulaski's death are numerous. Legionary Paul Bentalou and General La Fayette state that Pulaski died on October 11th and was buried at sea. Edward Pinkowski has spent years proving a different theory, saying that Pulaski was buried at Jane Bowen's Greenwich Plantation. The theory is based among others on a letter by Capitan Samuel Bulfinch, written on October 15th to General Lincoln, who stated that he had taken some Americans on board, one of whom had died that day and had been transferred to be buried onshore. In 1853, the grandson of Mrs. Bowen, named William Bowen, exhumed the remains and transferred them to the newly built monument to Casimir Pulaski and the Battle at Savannah. In 1996, when the time came to restore the monument, Mr. Pinkowski partly sponsored the works to prove the theory right. When the box with remains was discovered, forensic specialists extracted DNA, its quality proved, however, to be too poor to make a definite match. The anatomic analysis indicates that the remains could be of Pulaski. Hopefully, the progress in science or new historical material yet to be discovered will help to solve the last mystery of Casimir Pulaski.

Mapa z lokalizacją miejsca pochówku K. Pułaskiego, materiały dr. Jacka Pińkowskiego

Edward Pińkowski, Charles F. Merbs i Karen R. Burns przy domniemanych szczątkach K. Pułaskiego odkrytych pod pomnikiem w Savannah, zbiory E. Pińkowskiego, Floryda, USA

Domniemana czaszka K. Pułaskiego, materiały dr. Jacka Pińkowskiego

HASŁO PUŁASKI – ODZEW POLSKA

CALL: PULASKI. RESPONSE: POLAND

Pomniki K. Pułaskiego w USA:
Waszyngton, Baltimore, Hartford, Savannah,
fot. P.Obst, zbiory Muzeum im. K. Pułaskiego

Jerzy Waszyngton otrzymał szablę Kazimierza Pułaskiego, a w rozkazie z 17 listopada 1770 r. napisał: „*Na hasło: Pułaski, ma być odzew Polska.*”

Po śmierci Pułaskiego jego legenda w Ameryce rosła. Już 29 listopada 1779 r. Kongres Stanów Zjednoczonych uchwalił: „*ku czci generała brygady hrabiego Pułaskiego w Savannah ma być wzniesiony pomnik.*” Kamień węgielny położono jednak dopiero w 1825 r., a pomnik postawiono w 1854 r.

W Waszyngtonie na Kapitolu stało popiersie Pułaskiego w 1867 r., a w 1910 r. wystawiono tam pomnik konny bohatera, obok pomnika T. Kościuszki i największych bohaterów Ameryki.

W pamięci pokoleń utkwiły słowa Franklina, Waszyngtona, Lincolna na temat dzielności Pułaskiego. Czczono w nim szermierza idei republikańskiej, wypisaną na sztandarze jego legionu: *Non alius regit - Unita virtus fortior - Nikt inny nie panuje (prócz Boga), cnota tem silniejsza gdy zjednoczona.* Ceniono w nim zalety duszy. „*Był stały, trzeźwy, pilny, nieustraszony.*” „*Był szlachetny w obejściu, ujmującego serca.*”

Jego nazwiskiem nazwano miasteczka, ulice, hrabstwa, szkoły, stowarzyszenia i organizacje w USA. Pomniki Pułaskiego wzniesiono w Utica, Nilwantee, w Stevens Point, Baltimore, Bufallo i wielu innych miejscach.

George Washington ordered on November 17th, 1770 that the response to the call Pulaski should be Poland. The legend of Pulaski spread even after his death. Already on November 29th, 1779, the Congress agreed on electing a monument to the Hero. Pulaski was praised by Franklin, Washington, and Lincoln. Washington features Pulaski's bust and a monument of Pulaski on horse, next to the monuments of Kosciuszko and other great American heroes. Apart from many monuments all over United States and abroad, the spirit of Pulaski is kept alive through the names of towns and cities, streets, districts, schools, societies, and many other institutions and organizations.

Medal „Freedom founders”
z wizerunkiem T. Kościuszki, G. Washington'a i K. Pułaskiego, 1976 r.,
wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

Śmiertelny upadek K. Pułaskiego,
plaskorzeźba na pomniku w Savannah, 1854 r.,
fot. Muzeum im. K. Pułaskiego

Fort Pulaski w Savannah,
nazwany w 1833 r. imieniem K. Pułaskiego,
fot. zbiory Muzeum im. K. Pułaskiego

PAMIĘĆ O BOHATERZE DWÓCH NARODÓW

REMEMBRANCE OF THE HERO OF TWO NATIONS

11 października – dzień śmierci Kazimierza Pułaskiego corocznie obchodzony jest w USA jako Pulaski Day. Początek obchodów tego dnia stanowił rok 1929. Prezydent Herbert Hoover ogłosił pierwszy Dzień Pułaskiego w Stanach Zjednoczonych z okazji 150. rocznicy śmierci Pułaskiego. Od tamtej pory w wielu stanach odbywają się uroczyste obchody Pulaski Day. Poszczególni prezydenci wydają uroczyste Proklamacje Dnia Pułaskiego. Parady Pułaskiego odbywają się w wielu miastach, w tym największa w Nowym Jorku.

Jeden z najbardziej znanych amerykańskich poetów Henry Wadsworth Longfellow poświęcił Pułaskiemu swój poemat.

W połowie XIX wieku w okresie wojny secesyjnej amerykańska armia zbudowała fortyfikacje i umocnienia pod Savannah, nad brzegiem Oceanu Atlantyckiego. Fortyfikacje w 1838 r. te zostały nazwane na cześć polskiego generała „Fort Pulaski”. Jest to zabytek włączony do amerykańskiego państwowego zasobu pomników.

Pułaskiego nazwano „ojcem kawalerii armii Stanów Zjednoczonych”.

Fregata Stanów Zjednoczonych przekazana Polsce w 2000 roku otrzymała imię „ORP Gen. Kazimierz Pułaski”.

W 2009 roku na I Sesji 110 Kongresu Stanów Zjednoczonych Ameryki Izba Reprezentantów i Senat nadały Kazimierzowi Pułaskiemu pośmiertnie tytuł Honorowego Obywatela USA.

Fregata „ORP Gen. Kazimierz Pułaski”,
fot. ze zbiorów dowództwa okrętu

Since 1929, October 11th has been known all over United States as Pulaski Day. This tradition was initiated by President Herbert Hoover on the 150th anniversary of Pulaski's death. Following Presidents continued this tradition by issuing Pulaski Day Proclamations. Many American cities hold parades to this occasion, the biggest of them taking place in New York.

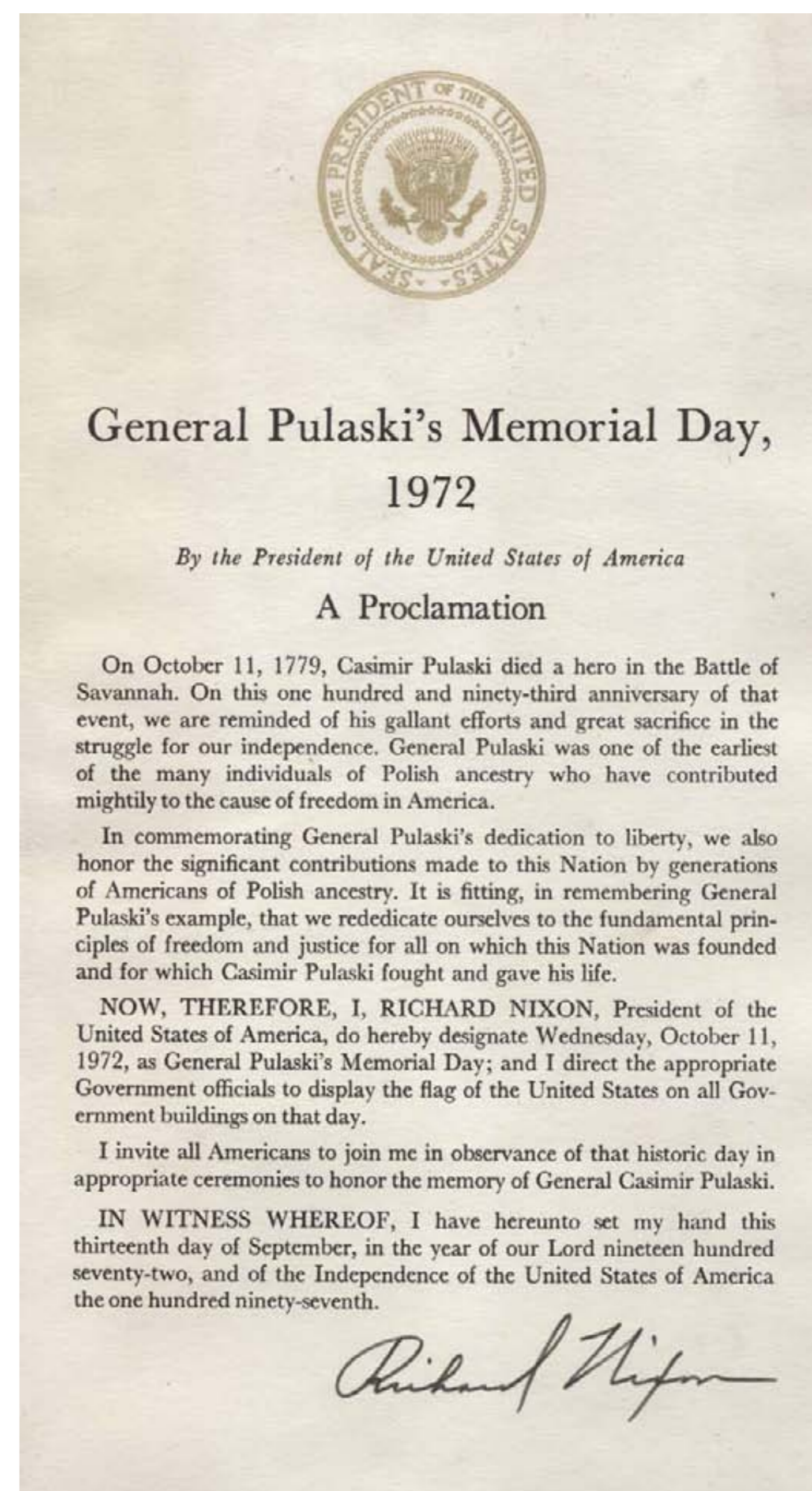
Pulaski is the hero in one of Henry Wadsworth Longfellow's poems. "Fort Pulaski", built in the middle of the 19th century, is an important historic site. Pulaski was also named the father of American Cavalry. A frigate presented to Poland by the United States was given the name "ORP Gen. Kazimierz Pułaski". Finally, in 2009, the Congress post-mortally named Pulaski a honorary citizen of the United States of America.

Parada Pułaskiego ulicami Baltimore, USA, 2005,
fot. R. Porembski, zbiory Muzeum im. K. Pułaskiego

Parada Pułaskiego ulicami Filadelfii, USA, 2006,
fot. P. Obst, zbiory Muzeum im. K. Pułaskiego

Proklamacja Dnia Pułaskiego z podpisem prezydenta USA R. Nixona,
1972, wł. Muzeum im. K. Pułaskiego

MUZEUM W WARCE „ŻYWYM POMNIKIEM” KAZIMIERZA PUŁASKIEGO

MUSEUM IN WARKA AS THE „LIVING MONUMENT” OF CASIMIR PULASKI

Parada Pułaskiego Piknik historyczno – kulturalny Vivat Pułaski 2008, w roli Pułaskiego Damian Dębski, fot. Muzeum im. K. Pułaskiego

Pomnikiem Kazimierza Pułaskiego w Polsce jest muzeum Jego imienia, otwarte 1 stycznia 1967 r. w Warce, w pałacu na Winiarach, gdzie w XVIII w. mieszkała rodzina Józefa Pułaskiego – starosty wareckiego. Muzeum powołano na podstawie Uchwały Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 1961 roku, kiedy to na najwyższym szczeblu państwowym postanowiono „odbudować dwór w Winiarach oraz przystosować najbliższe otoczenie do celów turystyczno-wypoczynkowych”.

Historyczno-biograficzne muzeum poświęcono Kazimierzowi Pułaskiemu, a także polskiej emigracji, ze szczególnym uwzględnieniem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. W białym pałacyku zgromadzono eksponaty prezentujące polski i amerykański okres działalności bohatera.

W 200. rocznicę śmierci Pułaskiego, w 1979 r. na wareckich Winiarach stanął pomnik Kazimierza Pułaskiego, dłuta Kazimierza Danilewicza.

Muzeum konsekwentnie realizuje swój program. W salach wystaw czasowych prezentowane są ekspozycje poświęcone polskiej emigracji, szczególnie Polakom zasłużonym dla kultury polskiej i amerykańskiej, a także wystawy historyczne oraz sztuki współczesnej. Muzeum dokumentuje pamiątki związane z Pułaskim i światem Polonii. Organizuje działalność wystawienniczą, naukową i wydawniczą. Upowszechnia muzykę i poezję poprzez organizację koncertów, wieczorów poezji i spotkań autorskich. Tu także odbywają się lekcje muzealne, spotkania, konkursy dla dzieci i młodzieży.

Muzeum współdziała z instytucjami naukowymi i organizacjami polonijnymi; współpracuje ze szkołami im. K. Pułaskiego, a także z dowództwem „ORP. Gen. K. Pułaski”. Rokrocznie w październiku, przed pomnikiem Kazimierza Pułaskiego, obchodzony jest w Warce polski Dzień Kazimierza Pułaskiego. Od 2005 r., zawsze w pierwszą niedzielę lipca, Muzeum organizuje Piknik historyczno-kulturalny VIVAT PUŁASKI z okazji Dnia Niepodległości USA. Ulicami Warki przechodzi Parada Pułaskiego, a publiczność ma okazję poznać losy polsko-amerykańskiego bohatera.

A living monument to Casimir Pulaski in Poland is the Museum in Warka-Winiary, which used to be a home of Jozef Pulaski. Opened in 1967 by the Council of Ministers, it is dedicated to Casimir Pulaski and Poles abroad, with special attention being paid to Polish Americans. On the 200th anniversary of Pulaski's death, the Museum unveiled a monument of the Hero by Kazimierz Danilewicz. Next to souvenirs connected with Casimir Pulaski and Poles abroad, the Museum also features exhibitions of modern art, concerts, poetry readings with authors, and museum lessons for school children. The Museum also cooperates with Polish organization in Poland and abroad, schools named after Casimir Pulaski, and “ORP. Gen. K. Pulaski”. Every year, the Museum organizes Pulaski Day to commemorate the death of the Hero. Since 2005, the Museum has been organizing a historical and cultural picnic VIVAT PULASKI to honor the American Independence Day.

Ambasador USA Victor Ashe wita Paradę Pułaskiego w Warce, lipiec 2008, fot. Muzeum im. K. Pułaskiego

VIVAT PUŁASKI! SPOTKAJMY SIĘ W WARCE!

VIVAT PUŁASKI! LET'S MEET IN WARKA!

Pokaz historyczny, w roli Pułaskiego Damian Dębski,
Piknik historyczno - kulturalny Vivat Pułaski 2008,
fot. zbiory Muzeum im. K. Pułaskiego

Pułaski's life was a constant fight. He fought for ideals, not for interests. It would be hard to find a more chivalrous knight than he. He loved fame, but never in his life did he desire a different fame than the one saying that he fought for the freedom of his Homeland to the death. He was the first young warrior, the first action believer, the first Legionary, and the first champion of freedom of the people.

Plakat Vivat Pułaski,
projekt Homework: J. Górski, J. Skakun

„Scharakteryzować Pułaskiego - wodza dość łatwo, ocenić będzie trudniej.

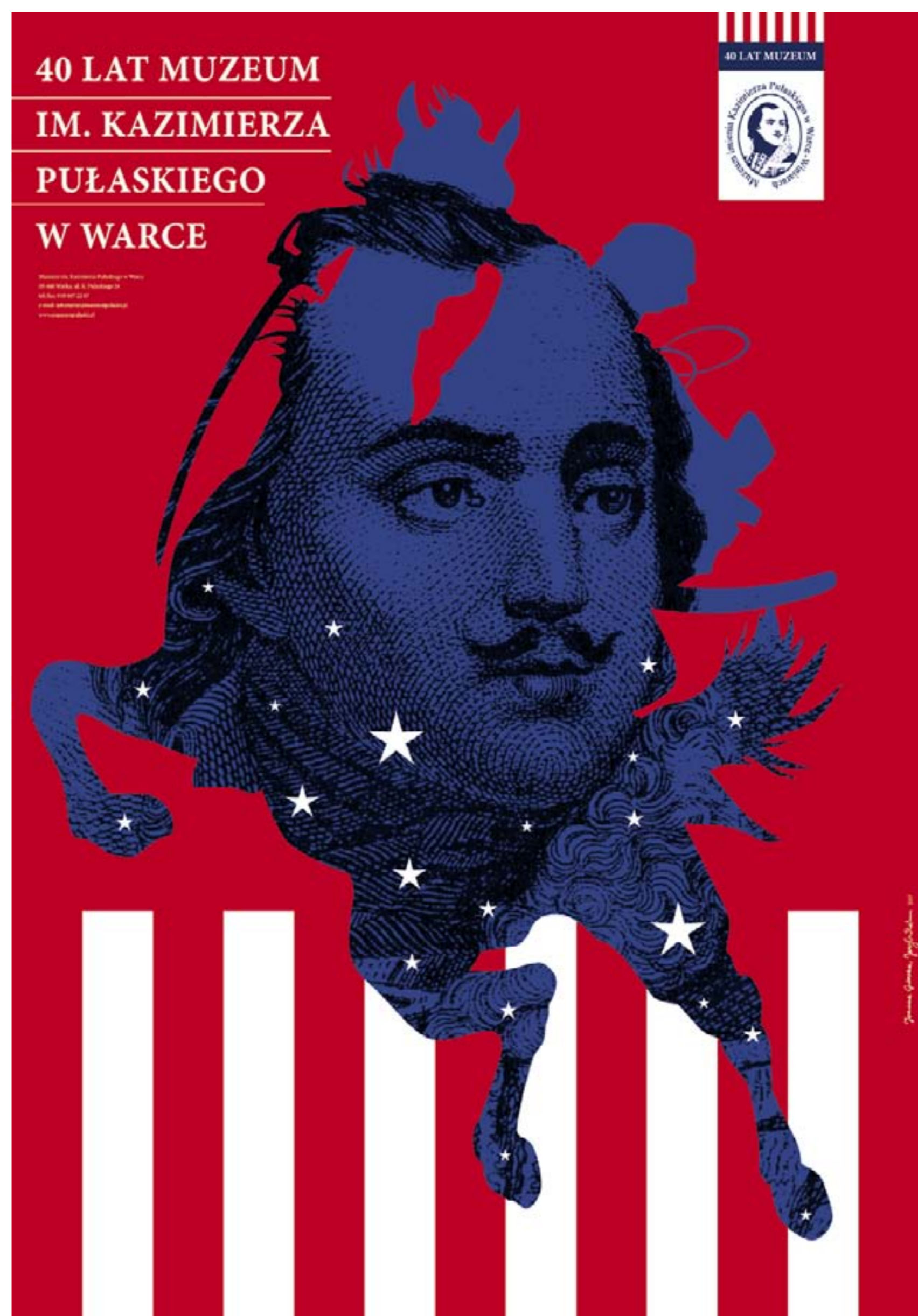
Nie za sukcesy, do których wszystkiego brakowało, umieściła go Polska w rządzie swych najzasłużeńszych, obok Żółkiewskiego i Czarnieckiego. (...) Walką było całe jego życie, walką o ideały, nie o interesy. Od Rolanda do Zawiszy i od Bayarda do księcia Józefa trudno o postać bardziej rycerską, niż ten smagły, niewysoki a świetny i fascynujący kawaler Krzyża Świętego. Stawę umiłował gorąco, ale innej sławy nie pragnął krom tej, że do ostatka bronił wolności swej ojczyzny. (...)

Był Pułaski pierwszym przedstawicielem bojującej młodzieży (...) Był pierwszym, na chrześcijańskim podłożu romantykiem czynu (...) Był pierwszym legionistą (...) Był pierwszym szermierzem wolności ludów, wyrazicielem tego polskiego entuzjazmu, który sprawił, żeśmy narodom walczącym o wolność posłali zastęp Bemów, Wysockich, Chrzanowskich, Dembińskich, Mierosławskich.”

Władysław Konopczyński

Dzień Kazimierza Pułaskiego 2001,
salwa honorowa, fot. Muzeum im. K. Pułaskiego w Warce

Plakat „40 lat Muzeum im. K. Pułaskiego w Warce”, 2007 r.,
projekt Homework: J. Górski, J. Skakun